

Pe un an . . . 16.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurbă
Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
Sîrada Zrinyi Nr. 5/a

INSERȚIUNILE
se primesc la admîn-
strație.

Mulțumite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Comitagii și antarții . . .

Arad, 18 Decembrie.

Multipla înțelegere n'a fost în stare să constituie un plan unitar de conducere în vederea unei expediții balcanice cu sorți de sbândă. Anglo-Francezii, adevărat, au căutat din primele zile ale ofensivei dela Dunăre să transporte forțe suficiente, dar pregătirile s'au făcut cu mare încetineală în Salonic. Nu mai e un secret că ascendentul situației în Balcani îl au armatele centrale în urma superiorității lor numerice, căci numărul soldaților anglo-francezi nu este nici jumătate cel puțin așa de mare ca a soldaților bulgari. Teritoriul Serbiei este întreg cucerit, frontul balcanic deocamdată s'a stabilit la granița grecească, și după informațiunile cele mai proaspete lansate de agențiile telegrafice armatele germano-austro-ungaro-bulgare au invadat în câteva puncte pe teritor grecesc. Deci evenimentul mare al zilei este acesta.

Care va fi atitudinea Greciei? Fără îndoială că șovăitoarea Grecie nu va putea protesta și împiedeca invazia din nordul țării, pentru că dacă a acceptat odată o neutralitate permeabilă, ca să întrebuițăm un termen diplomatic, permițând trecerea armatelor anglo-franceze peste teritoriul său, această neutralitate îndreptățește și pe centraliști să manevreze și ei pe teritor grecesc. E atât de evident că armatele centraliste nu se vor mulțumi cu succesele de până aci cari nu pot fi definitive câtă vreme ententiștii au încă o puternică bază de operații în Salonic. Cu avânturile nouă pe urma cuceririlor de până aci

centraliștii vor urmări deci pe ententiști pe teritor grecesc.

Și dacă până aci Grecii n'au avut îndrăzneala să iasă din neutralitate pentru a se atașa multiplei înțelegeri, dacă prin interpretarea elastică a tratatului cu Serbia au căutat să se sustragă cu orice preț dela îndatoriri de a începe o ofensivă contra ofensivei de peste Dunăre, cu atât mai puțin astăzi, va preocupa un gând ca acesta pe suveranul grecesc. Frumoasa Eladă nordostică se transformă în sângeșor teatru de războiu.

O atașare a armatelor grecești la armatele centraliste iarăș nu pare verosimilă și regele împreună cu sftnicii continuă să facă declarații asigurătoare că neutralitatea grecească continuă să fie favorabilă puterilor protectoare, *puissances protectrices!* Vai de un protectorat ca acesta! Primul sftnic al regelui, Skuludis, declară că „nici un deget nu se va ridica împotriva trupelor aliate”, iar ministrul de justiție, Rallis, face responsabil guvernul de ce a pierdut timpul prețios și n'a făcut pregătiri preventivoare față de o invazie bulgară.

Cauza principală însă, că Grecia nu poate să participe alături de armatele centraliste contra Anglo-Francezilor trebuie căutată în resursele materiale ale acestui stat balcanic. Este doar știut lucru că aptitudinile poporului grecesc sunt prin eminentă comercială și întreruperea legăturilor cu ententiștii ar provoca o criză, ori cum a declarat Skuludis „n'am mai putea trăi nici trei zile”.

Grecia deci va fi necesită să asiste impasibilă la flăcările incendiului care a cuprins teritoriul său nordostic. Evident, toată nă-

pasta războiului putea să fie încunjurată, Balcanicii ar fi fost scutiți de plăgile de astăzi dacă printr'un consentiment între ei s'ar fi făcut consolidarea acelei *reconciliații balcanice*, în urma căreia ar fi fost posibilă o înțelegere clară a rosturilor naționale ale fiecărui stat balcanic punându-se temeliiile nouă politice în temeiul principiului național. Dar neamurile balcanice n'au cultivat raporturi de apropiere, ci robi unor himere urmăreau idealuri pentru a căror întruchipare au întrebuițat sistemul bandelor de comitagii și antarții.

O Macedonie o râvniau și Sârbii și Bulgarii și Grecii, iar Românii regatului voiau să știe asigurată existența elementului aromânesc macedonean, „ramura cea mai industrială a poporului românesc”, cum scrie d. Dr. C. I. Istrati, prin autonomie. În urma unei reconciliații balcanice Macedonia ar fi putut să constituie un *stat confederativ*, în care elementele constitutive să se bucure de *paritate politică*.

Năzuințele românești din regat însă s'au isbit de rezistența celorlalți Balcanici cari considerau sistemul bandelor de comitagii și antarții singurul mijloc eficace pentru un viitor politic glorios. Ciocnirile de interese au fost astfel inevitabile și unii dintre Balcanici s'au folosit de prilejul războiului european pentru a se alătura celor două grupări beligerante, cu perspectivele de lărgire teritorială, și nu-i de prevăzut dacă războiul acesta va putea să satisfacă pretențiunile neamurilor balcanice în așa chip ca să fie evitate conflictele viitoare. Protectoratul marilor puteri totdeauna și-a avut scăderile și n'a limpezit niciodată situații cari să nu mai ofere motive de

Luceafărului.

Drag luceaăr care veșnic
Urci aceeaș cale-albastră,
Câte fete 'ngândurate
Te privesc cu drag prin glastră...

Chiar și eu în toată seara
Te urmez cu ochii 'n picuri
Și-ți destăinuiesc atâtea
Tainice și dulci nimicuri....

Și tu parc'ai înțelege
Că-mi ești drag — te uii la mine
Și mă chemi — ori mi se pare? —
Dar un dor de ducă-mi vine...

Cum m'aș duce! Dar de-o vreme
Imi sunt porțile 'ncuiate....
Drumu-i greu și pân' la capăt
Poate 'n veci nu l'aș străbate...

Drag luceaăr, ști ce-ispită
Și-a 'ntins mrejele spre mine?
— Să mă urc pe-o clipă măcar
Sus, alătura de tine

Să-mi rotesc privire-odată
Peste lumea adormită
— Să mă uit spre miazănoapte
Colo 'n tabăra zdrobită,

Să-mi sărut pe rând toți trații
Sumpi, ce-mi dorm trudiți prin șanțuri..
— Ori de nu, coboară, rupe-mi
De pe uși lăcăți și lanțuri...

Livia Rebreanu.

Femeile în viața literară românească dela 1900 înainte.

Literatura românească după lungi și regretabile rătăcirii a aflat drumul drept pe care e datoare să înainteze orice literatură națională pentru ca să poată desvâli puternicei culturi universale un capitol nou și original.

Curentul literar cel mai nou s'ar putea caracteriza astfel: *Cunoașterea adevărată de noi înșine, prin noi înșine, fără deosebire de timp și finut.* Această cunoaștere însă e nesfârșit de grea, pentru care e de lipsă să lucreze generațiuni întregi, ca să putem da lumii civilizate tezaurul cel mare, necunoscut și neprețuit: sufletul național românesc cu toate însușirile emnente, coborât în slovă și artă. Fără să fim senti-

mentali, putem afirma că în mijlocul neamului nostru frăesc și se vor naște de aici înainte oameni cari se vor impune lumii întregi, prin strălucirea geniului lor original, în poezie, artă, filosofie și știință. Nu e departe vremea — cum zicea marele învățat german Willamovicz Moellensdorf — când poporul nostru mic, va deveni una dintre coloanele pe care se va sprijini cultura mondială. Dar pentru ca aceasta să fie o realitate, se cere munca zeloasă și cinstită a tuturor.

Cea mai înaltă expresiune a culturii unui popor e literatura și arta. Prin acestea dovedește un popor vigoarea sufletului său, care plecând dela un început modest se poate înălța până în sferele albe, senine și curate ale cerului albastru, unde sufletul se purifică, devine impersonal, veșnic.

Mișcarea literară românească din ultimul timp, începută prin „Sămănătorul” înființat de Cosbuc și Vlăhuță și condus apoi de d. Iorga, a dat la iveală mai multe talente poetice reale, scriitori de nuvele, romancierii, pe cari publicul românesc i-a primit la început cu sială, apoi tot cu mai multă încredere a apreciat munca acestor scriitori simpatici, dovedind din ce în ce mai multă înțelegere pentru sufletul românesc, care nu-i mai prejos de a altor popoare din Apus, ci mai puțin cunoscut și iubit ca al acelora.

noui nemulțumiri. Suntem și pe mai departe de părerea că interesele statelor mici și le pot servi satisfăcător numai aceste state, prin ele însele, prin iscusința și bunăvoința reciprocă. Sistemul bandelor de comitații și antarți, ca toate sistemele de corupere, crează stări de perplexitate și consecințele lui numai dezastruoase pot fi. Balcanicii au întrebuintat acest sistem ca un adevărat metod de desnaționalizare reciprocă. Ceeace surprinde e că chiar și Grecii, cei dintâi dintre Balcanici, cari s'au învrednicit de o renaștere politică, au uzat consecvent de sistemul bandelor de antarți și elementul nostru macedonean a suit un fioros calvar. O caracteristică a rasei grecești este grația, o grația ateniană!, pe care o constatau mulți ca persistentă și astăzi, dar cât a fost ea de ștearsă de nenorocitul sistem de antarți, care, neîntrebuintat, putea să evite pentru mândra dar săraca Eladă, catastrofa zilelor de acum.

Adevărat că dela pacea dela București Grecia a început să cultive neîntreupt apropierea între statele balcanice și să fie înlăturat sistemul bandelor, dar prea târziu, căci o faptă mare ca o ligă balcanică, nu se poate săvârși grabnic într-o atmosferă sufocantă ca a Balcanilor. Greșelile trebuiau plătite...

Macedonia.

De Dr. C. I. Istrati,
dela Academia Română.

Macedonia are pentru noi un mare interes din mai multe puncte de vedere.

Mai întâiu, pentru că este vorba de Aromânii cari locuiesc această regiune și, cari sunt frații noștri. Și când este vorba de frații noștri, mai ales de frații noștri

de peste frontiere, noi trebuie să prindem orice prilej și să întrebuintăm orice mijloc ca să-i cunoaștem cât mai bine, fără preget.

Pot să spun că publicul românesc, în general cunoaște foarte puțin chestia macedo-

neană. El are datoria să se pună în curent, din punct de vedere național și politic precum și din punct de vedere economic, pentru că statul român face, de treizeci de ani, serioase sacrificii pentru a ajuta pe Aromâni în desvoltarea civilizației lor proprii.

De altfel, chestia Românilor din Macedonia este pentru noi de o importanță capitală.

Ei sunt înzestrați cu spiritul cel mai abil industrial și comercial al rasei românești. Predispozițiile lor artistice, inițiativa îndrăzneată și originală este recunoscută deja de demult. Valoarea lor militară este, de altfel, manifestată în fapte eroice de cea mai mare importanță.

Ar fi o crimă, din partea noastră, când i-am lăsa să se piardă în masa celorlalte naționalități cari îi încunjură, să-și pună calitățile lor excepționale în serviciul anumitor popoare cari sunt departe de a le fi superiori, și să nu le dovedim nici o bunăvoință.

Grecia, în particular, s'a ridicat prin ei și prin sforțările lor, din întâiele zile ale războiului de independență. Atena, cu templele sale nouă ale progresului, cu universitatea, în primul loc, își datorește renașterea economiilor și generozității Românilor acestora.

Recompensa? — Antarții greci, cu episcopii și clerul grec din Macedonia în frunte, au asasinat pe frații noștri, descendenții, părinții binefăcătorilor lor!...

Frații noștri din Macedonia, în afară de rari cazuri provocate de răutatea câtorva valii și șefi militari de cândva, n'au avut motiv să se plângă, timp de lungi secole, contra Turcilor cari li-au lăsat libertatea cultului, nu li-au impus limba lor și le-au acordat dreptul de a-și avea școlile.

Guvernul turcesc, convins că noi n'avem nici o intențiune periculoasă față de el, ne-a permis ca să-i ajutăm ca să se afirme ca cetățeni ai imperiului, cetățeni sinceri și devotați, păstrându-și caracteristica rasei lor...

Trebuie să recunosc că, fără să vorbesc de Turci, Aromânii au trăit totdeauna în bună înțelegere cu Albanzii și cu Sârbii, de

cari noi ne apropiem mai mult prin rassă; cu primii, prin o originalitate dacică comună; cu ceștialții, prin substratul latin ce-i caracterizează și pe ei, dându-le astfel o notă foarte distinctă de ceilalți Slavi.

Fiindcă vorbim de Macedonia și Turcia, să ne fie permis ca să ne spunem fără încunjur părerea asupra acestei chestiuni grave.

Macedonia, această încântătoare regiune, este locuită de toate naționalitățile cari se găesc în peninsula balcanică. Ea nu va fi fericită decât sub o formă de stat confederativ, în care fiecare naționalitate, fiecare comună să aibă deplină libertate să-și reguleze afacerile de cult, școlare, opere de binefacere și altele. Toate limbile să aibă drept de liber exercițiu.

De altfel aceasta nu se va face acum, pentru că statele limitrofe fac toate sforțările ca să anexeze această provincie în numele co-naționalilor cari o locuiesc; orice încercare va fi zadarnică.

A anexa Macedonia la una dintre țările limitrofe sau a o împărți în mai multe părți între aceste țări: însemnează a se înșela de două ori.

Întâiu pentru că părțile teritorului, obținute de fiecare din aceste state, vor fi, pentru viitor, un măr de discordie și lupte necentenite, pentru că populațiile cari vor trece sub dominațiunea celorlalți vor fi forțate să se amestece, orice separație etnografică fiind imposibilă. Va fi din ce în ce mai grea menținerea păcii între ele pe viitor.

Apoi, micile state, formate din părțile macedonene, vor fi tiranii cei mai recalitranti, căci nu vor avea decât o țință: desnaționalizarea populațiilor de altă rassă decât a lor.

Aceasta însă ar fi o operă de violență, premeditată contra conștiinței naționale a acestor populații și ar oferi motiv de lupte fără sfârșit între vecini etern nemulțumiți...

In această mișcare literară femeile au avut o parte destul de însemnată, ba se poate spune că niciodată la noi femeile n'au luat o parte mai activă — producând chiar talente noi și originale în viața literară românească, ca în timpul dela 1900 înainte. O schițare a activității literare a acestor scriitoare române nu poate fi fără fotos.

Din activitatea acestora se va vedea că și în societatea noastră — uneori prea indolentă — trăesc femei de o înaltă cultură intelectuală, a căror preocupare principală e cultivarea cu statomnicie a unei vieți de meditații senine, de sentimente nobile, de interes pentru problemele adânci sociale și sufletești ale neamului nostru și ale omenimii întregi, în acest veac în care mintea rece a cutropit inima caldă și bună, de care avem mai ales acuma atâta nevoie.

La această mișcare literară nouă au luat parte nu numai scriitoare din România ci și din Ardeal, unde au trăit și trăesc în împrejurări grele și mediu străin, și cu toate acestea au dat literaturii pagini frumoase cari vor rămâne.

Să începem cu cele din Ardeal, dintre cari amintim pe Maria Cunțan, Maria Cioban, Ecaterina Pitiș, Maria Baiulescu și Adelina Tăslăuanu.

O vrednică înaintașă a acestor scriitoare a fost și Lucreția Suci (măritată Rudow) a că-

rei poezii apărute la 1889 au fost salutate de d. Titu Maiorescu ca un „simptom” al renașterii literare în Ardeal, Aceasta pentru adevărul simțirilor și „naturalismul senin, aproape de literatura antică” a poeziilor sale (*Critice III* p. 172, ed. 1908, Minerva);

De fapt, cu Lucreția Suci începea renașterea literaturii în Ardeal, al cărei reprezentant puternic și influent a fost Gh. Coșbuc. Poetele ardeleni toate stau sub influința lui Coșbuc, și aceasta se vede ușor din versurile lor cari curg lin și limpede ca un riu pe o luncă întinsă a căruia maluri sunt împodobite cu flori și verdeață bogată.

Influința lui Coșbuc asupra d-șoarei M. Cunțan începe încă din vremea când marele poet își începea cariera literară glorioasă la „Tri-buna” din Sibiu.

D-șoara Cunțan a trăit în singurătatea sufletului său, stând de vorbă mult cu sine și cu versurile maestrului — pentru care a avut cea mai profundă admirație — a gândit, a suferit, a luptat cu sine însăși, până când cel dintâi vers al său a văzut lumina tiparului. A început prin reviste din țară ca „Dochia” — revistă feminină — apoi la noi, asigurându-și și aici și dincolo simpatiile tuturor. Poeziile și le-a adunat în volum. (*Poezii*, Orăștie 1901.)

Multă durere smerită cuprind aceste rânduri:

*Eu sunt jurată 'n lume
Pe furcă și undrea,
Căci joc și ris și glume
Nu sunt pe seama mea, etc.*

Pentru a-și uita această viață resemnată singuratică se întoarce la munca care mângăie și scutește pe oameni de visuri bolnave:

„Acelaș rost la lucru, ca eri și azi și mâne” etc.

Iubirea e cântată cu multă sinceritate de acest suflet care a iubit mult și a fost iubit puțin.

Dar ceeace ridică valoarea acestui volum sunt „Idilele” — în genul lui Coșbuc — unele dintre cele mai reușite în literatura românească.

Limba poeziilor d-șoarei Cunțan e frumoasă, armonioasă, lipsită de provincialisme, are gust, simț artistic, și știe să-și îmbrace gândul și simțirea într-o formă literară ușoară și plăcută.

D-șoara Cunțan după acest volum a publicat mult prin diferite reviste din țară, „Sămănătorul” etc. și la noi în „Luceafărul”. În toate se observă aceleași calități alese artistice.

Poeziile din 1901 au apărut la Minerva în București (1905) într'un volum îmbogățit. Pressa l-a primit favorabil. Se anunță acum că d-șoara Cunțan va publica un nou volum de poezii, pe care îl așteptăm cu drag, pentru ca să vedem cât s'a înălțat acest talent dela ultimul volum.

D-șoara Cunțan e cunoscută și ca traducătoare. A tradus „Fecioara dela Orleans” a lui

România — garanția existenței românismului.

„Politica de posibilități”. — Quadrupla are temeri de către România. — D. Take Ionescu despre România. — Conte Ștefan Tisza și Românii. — D. N. Filipescu despre importanța intervenției României. — „Când goarna va suna...”

Arad, 18 Decembrie.

Sub titlul „Politica de posibilități” noul ziar bucureștean „Naționalul” al lui deputat liberal Toma Stellan, publică un prim-articol, în care se ocupă cu punctul de vedere al acelor grupuri politice din România, cari sunt de părere că țara românească trebuie să facă o politică de posibilități, iar nu de sentimente. Și face apoi următoarele constatări:

„O politică de posibilități! Nimeni nu cere ca să încerci imposibilul. Dar aceasta nu trebuie să ne dispenseze de a avea un ideal și de a lucra din toate puterile la îndeplinirea lui. Când știi ce vrei și când vrei cu hotărâre și cu limpezime, nu te lași la voia posibilităților, adică a întâmplării, ci te aplici să aduci pe cât se poate o întorsătură favorabilă a lucrurilor în sensul politicii tale.

Dar politica de posibilități n'are alt sens și alt scop decât să renunțăm la orice cugtare proprie la orice individualitate pentru a ne da destinele țării pe mâni străine, gravitând ca un satelit în orbita unei alte puteri. De aceea considerăm politica de posibilități „ca o formulă de lașitate”.

La aceste observații — răspunde ziarul guvernului român „L'Indépendance Roumaine” cu următoarele aprecieri:

„În acest război, lung și istovitor, la care participă popoare ce reprezintă mai mult decât jumătate din toată populația lumii și în care pe lângă interese contrarii se amestecă chestiuni de prestigiu și de dominare, evenimentele se desfășură într'un număr descurajator. Lărgindu-și neconținut cercurile sale, conflictul atinge o mărime peste fire; el pune în același timp în evidență urmările unui pas greșit.

Opiniunea română înțelege azi că într'o asemenea fază istorică, țara și aceia cari o conduc nu trebuie să se conducă de sentimente sau de visuri, ci de aceea ce este posibil, adică de aceea ce e real. De aci a născut acest cu-

vânt al politicii de posibilități care nu este aceea a întâmplării, a văzduhului sau a visătorilor, ci aceea a realităților. Ea este la antipodul politicii de imposibilități sau de catastrofe.

Cu toate că, în focul improvizării, unii dintre fruntașii noștri politici au pronunțat cuvinte ce au depășit gândirea lor, noi credem că nu există nici unul care, conștient de răspunderea lui, ar fi avut curajul să ducă țara într'o întreprindere ce n'ar fi avut nici un sort posibil de izbândă.

Un nesucces al statului român ar pune în joc existența lui și pe aceea a întregului românism”.

Pressa franceză este foarte neliniștită din cauza situației balcanice. „L'homme Enchaîné” spune, că de acum nu mai există îndoială, că: inerția armatei rusești din Basarabia a decis situația. Trupele Înțelegerii se retrag.

D. G. Bienaimé, corespondentul din Balcani al lui „Guerre Sociale” e de părere că trupele Înțelegerii se întorc la Salonic mai curând de cum s'ar fi vrut. Motivul consistă în politica greșită: întârzierea engleză, lipsa de energie franceză, oscilarea italiană și inerția rusească.

În prezent România nu mișcă, dar părăsind noi Balcanul, cine știe, nu va veni în contra noastră?

Aflăm din „Ziua”, că într'un articol de fond în ziarul său „La Roumanie”, d. Take Ionescu comentează discursul cancelarului german d. Bethmann-Hollweg rostit în Reichstag. Intre altele — scrie „Ziua” — d. Take Ionescu aduce următoarele acuze aspre la adresa Germaniei:

„Se vede că a fost răpit cancelarul de forța lucrurilor, să arunce masca în cel de

al doilea discurs al său. El s'a arătat pe sine și poporul ce-l guvernează, așa cum sunt: pasărea de pradă ce s'a aruncat asupra Europei și care nu va fi satisfăcută decât după ce va fi smuls inimile tuturor victimelor sale.

Sunt luni de zile decând spuneam în aceste coloane că actualul războiu se poate rezuma în câteva cuvinte: O bandă de pirăți, ce s'a organizat timp de 40 de ani pentru singurul scop de a jefui națiunile cari lucrează în mijlocul binefacerilor, păcii, s'a aruncat asupra lumii cu toate avantajile organizației sale, a sălbătăciei și a lăcomiei sale. Nu sunt decât două soluțiuni: sau reușește banda să arunce în sclăvie toate popoarele, pe acele cari i-au fost aliate și pe acele cari i-au fost dușmane, ca și pe cele cari ar fi stat deoparte, sau că banda va fi distrusă.”

D. C. Banu, directorul ziarului „Naționalul”, publică un „judicios articol” (cum scrie „L'Indépendance Roumaine”) despre recenta declarație a contelui Tisza (traducem din organul oficial al guvernului român):

— Conte Tisza a vorbit despre „comunitatea de interese bine pricepute” cari ar exista între România și Ungaria!...

Ar fi un lucru necugetat dacă am lăsa să se răspândească această concepțiune în opinia noastră publică. Prima datorie a unei națiuni este să-și salvgardeze existența națională. Ea trebuie să caute ca să-și constituie individualitatea prin facultățile originale sale și ale vieții sale istorice.

Ceeace ne interesează, ca popor românesc mai presus de toate, este ca să trăim ca Români în mijlocul altor popoare de altă origine. A pierde aceasta din vedere, însemnează a n'avea rațiunea de a exista, nu ca o aglomerație de oarecari indivizi uniți prin interesele politice, economice sau sociale, ci ca o națiune care are drepturile la o viață deplină și incontestabilă.

Dacă este așa, ce comunitate de interese „bine pricepute” poate să existe între noi și Maghiari?

Maghiarii contestă unei părți din rassa noastră, o parte mare — atât prin numărul cât prin importanța sa din punct de vedere

Schiller, cu multă exactitate, într'o limbă frumoasă.

Pe urma d-soarei Cunțan a plecat dna Maria Cioban-Botiș, având același maestru, pe Coșbuc. (Poeziile ei apărute în 1905.)

Dragostea țaranului o redă plastic și dna Botiș în poezia „Cercuitorul”.

Poeziile acestea ale dnei Maria Cioban-Botiș sunt prevestirea talentului, viguros, și real, și să sperăm că și de aci înainte ne va mai da prilej să-i cetim versuri frumoase.

Adelina Tăslăuanu, care iscălea numai A. O. Maior, și a cărei moarte a lăsat adânci regrete, a fost o femeie de elită în ce privește sufletul său bogat și nobil. Avea talentul să expună viori și natural, dovadă sunt cele patru volume publicate în „Biblioteca copiilor și a tinerimei”. A tradus din Tolstoi și Björnson, a scris multe dări de seamă și cronici în „Luceafărul”.

O minte luminată și neconținut activă, un suflet cu alese însușiri artistice am pierdut prea de timpuriu în Adelina Tăslăuanu.

D-soara Ecaterina Pitiș, care publică de mult timp prin diferite reviste nu e lipsită nici dânsa de influința lui Coșbuc. Volumul de poezii publicat în 1909 i-a asigurat un loc de seamă în ierarhia poetelor române. Fără îndoială că după d-soara Cunțan e cea dintâi între poetele ardelenene. Simțire aleasă, gândire sănătoasă, interes pentru lumea ce o înconjoară, milă pentru suferință, dragoste de viață, acestea sunt in-

spirațiile poeziilor d-soarei Pitiș, scrise într'o formă ușoară corectă și plăcută la cetit.

Poeziile „Extaz” ale dnei Maria Baiulescu tipărite la Minerva, București, 1908, au însușirile și defectele talentelor insuficient definite. Multă lectură, meditație senină, simțire gingașă, disting aceste poezii cari nu sunt lipsite de comparații poetice și vervă, care te înalță într'o atmosferă ideală.

Dna Baiulescu cu o vastă cultură literară și cu simț pentru artă, ne-a dat o traducere limpede și bună a idilei lui Goethe „Herman și Dorothea”.

Un talent promițător este cel al d-soarei Livia Rebreanu, care a publicat poezii frumoase în „Luceafărul” și „Românul”. Se anunță apariția în volum, despre care voi vorbi la timpul său.

Merită amintire și d-soara Aurelia Pop și Viora din Bihor (dna Dr. Ciordas), cari fără a avea un talent care să le impună în viața noastră literară, totuși poeziile lor se cutesc cu simpatie, având formă ușoară și nobleță de sentiment.

Scriitoarele din România sunt mai numeroase, activitatea lor e mai variată și cuprinde un câmp mai vast de cercetare și observare fină.

Ce mai veche scriitoare în România de care ne ocupăm aici e dna Sofia Nădejde, democrată dacă nu socialistă. Și-a început cariera literară în ziarul socialist „Contemporanul” de pe la 1880 în Iași. „Nuvelele”, romanele „Patimi” și „Robia banului” (1906) sunt operele sale cele

mai de seamă. A scris și articole prin revista populară „Albina”.

Dna S. Nădejde e o bună cunoscătoare a vieții sociale, a cărei moravuri le redă admirabil în scrierile sale, urmărind totdeauna un înalt scop moral și de adevăr. Toate scrierile sale păcătuiesc în contra formei — influință rea păstrată dela „Contemporanul” — adeseori incurcă și lipsită de orice ciselare, ceea ce face ca aceste scrieri valoroase să se cetească puțin. Drama „Ghica Vodă” e desigur inferioară celorlalte scrieri ale dnei Nădejde.

O scriitoare de origină ardeleană trecută în România e dna Constanța Hodoș, o femeie cu înalte calități artistice. A scris numai proză, valoarea cărora îi dau loc de frunte în șirul scriitoarelor noastre. A publicat două volume de nuvele: „Spre fericire” (1897) și „Frumos” (1904); două drame: „Aur” și „Mântuire”; două romane: „Martirii” (1908) și „Departate de lume” (1909).

Dna Hodoș dovedește aici un deosebit talent în înțelegerea și zugrăvirea sufletului femeiesc și în întreprinderea adevărată a sentimentului de mamă. În romanul „Martirii” (scene din 1848) se dovedește de o naționalistă ferventă, care n'a uitat pe Moșii săi și țara lor, locul natal al autoarei. Emancipată de orice influință străină, a reușit să fie originală în adevăratul înțeles al cuvântului. Scrie într'o formă ușoară și simplă, părăsind cu totul provincialismele ardelenesti dela început. Scrisul dnei Ho-

al culturii și al vieții românești în general — dreptul la o existență națională.

„Impotriva acestei constatări seculare și brutale protestează inimile întregii noastre rase. Noi toți știm că în ziua când visul maghiar va fi o realitate, existența noastră națională va fi amenințată și grav periclitată” ...

În broșura sa „Momentul dela Lemberg” d. Niculae Filipescu observă:

— Importanța intervenției României în războiul european a mers tot scăzând, iar greutățile cu cari România ar avea de luptat alături de puterile Ententei — au mers și merg tot ocreșcând — fiind România complet izolată și complet încercuită.

Ieri a avut loc în Focșani, cu o deosebită solemnitate, depunerea jurământului recruților. Deosebită importanță s'a dat amul acesta jurământului recruților din reg. 11 artilerie. În curtea regimentului a fost înșirată trupa, unde preotul garnizoanei a oficiat serviciul religios. După terminarea slujbei, d. colonel Rădulescu-Cochino a ținut recruților o căduroasă cuvântare, arătând importanța jurământului, mai ales în împrejurările de azi, când țara așteaptă momentul pentru înfăptuirea „idealului național și când fiecare soldat trebuie să fie călăuzit de acest lucru, pentru ca atunci când goarna va suna, fiecare să știe pentru ce este chemat”.

După d. colonel a luat cuvântul d. căpitan Frunzescu, comandantul bateriei a 5-a, care a vorbit soldaților de momentul depunerii jurământului.

„De azi înainte, — a spus d. căpitan, — sunteți al regelui și al țării, în voi se bizue tot neamul și de virtuțile voastre depinde realizarea idealului nostru secular”.

Două căi.

— Articol din afară. —

Nu e un fenomen izolat, E un plus. Cetim în ziare: *Băncile săsești au votat patru milioane cor. pentru colonizări de Germani din Ungaria printr-o populație românească din sudul Ardealului.*

Patru milioane și aprobarea de sus! Procedul e cunoscut. Se dă împrumut țăranelor lipsit, înglodat în datorii, năcăjit de nu știe unde-i stă capul. Camătă n'are să plătească și nici amortizare de capital. Într-o bună zi, când a sosit scadența, i se vinde moșioara la meza, îngrijindu-se samsarul ca să încapă pe mâna cutărui șvab tot cu banii din aceleași milioane. Iar unde e chilipir mai mare se grăbesc ca pe lângă sume fabuloase să cumpere moșia pe seama băncilor, împărțind-o între gospodarii sași. Și la parcelarea pământurilor statului, tot ei sunt favorizați! Căci bine știu, cine are pământul e stăpânul atotputernic, posedă cheia situației. Or, pierzându-și moșioara țărânul se desnaționalizează mai curând.

Stăm mirați, desgustați, dar nu surprinși.

Noi nu ne temem de-a fi cutropiți, desnaționalizați. Umblăm pe cale dreaptă, pe calea cinstei și a gloriei. Suntem un sânge nobil. Da noi disprețuim, iobagii nu desmintim originea Romei. Atitudinea noastră e demnă și fixată. Flăcăii noștri sunt printre cei mai viteji apărători ai tronului; băncile noastre au subscris sume considerabile pentru toate trei împrumuturile de stat; conducătorii noștri au manifestat cea mai deplină loialitate și abnegație în serviciul statului. Cuvântul partidului național român, rostit prin gura dlui Dr. Teodor Mihali, va fi printre cele mai elocvente acte ale viitorului despre felul cum am știut să luptăm, noi.

Venit de pe malurile Rinului aci poporul săsesc — nu mai incupe discuție — a săvârșit o operă culturală. Felul lor de a chivernisi gospodăria, de a se organiza, cultura lor importată din Germania civilizată în barbarul Orient, a avut o influință binefăcătoare asupra vecinilor. Exemplul bun a fost imitat. Și starea superioară atât ce privește organizația, cât și cultura țărănilor mărgineni, învecinați cu Sașii, li se poate mulțumi în mare parte lor. De atunci însă s'au scurs veacuri și stăpânii de altă dată au observat cu invidie, cum le scapă terenul de sub picioare, cum se ridică în cultură și prestigiu „Blochii” disprețuiți. De atunci șicanele s'au ținut și se țin lanț. Represalii pe toată linia.

Celor slabi le trebuie protectori. Or, dovadă

de slăbiciune este faptul, că puternicii l-au aflat potrivit de sprijin. E tristă însă pentru ei starea aceasta. E declinul. Azi când valoarea unui popor se măsoară numai prin tăria lui proprie, prin contribuentul de forțe morale și fizice, se evidentiază tot mai mult slăbiciunea acelora, cari au lipsă de proptețe.

Noi ne sprijinim pe propria noastră tărie. Și constii de valoarea și menirea noastră ca popor în țara aceasta avem doar zimbetul compătimirii

Suntem aici de două mii de ani. Suntem autohtonii. Nu ne-a clintit urgia veacurilor, vitregia celei mai crude istorii. Dreptul nostru este dreptul natural, e dreptul inerent aptitudinilor noastre de popor tânăr, viguros, conștii și care are de îndeplinit o misiune culturală în Europa viitorului.

Dreptatea va învinge... Războiul de față va trebui să măture toate obstacolele artificiale, puse în calea dezvoltării puternice a poporului românesc din Ardeal.

Viitorul e al nostru. Veacurile ce vin, vor arăta mărirea acestui popor, blând și cuminte, situat la poalele Carpaților, dela Dunăre până la Tisa. Ultimele rămășițe ale sistemului feudal vor trebui șterse și vor dispărea, ca și când n'ar fi fost, și aceasta în interesul monarhiei.

p. d.

doș este totodată emoționant și în același timp sănătos și instructiv.

Tot sub conducerea dnei Hodoș a apărut „Revista noastră”, revistă feministă la care pe lângă scriitoarele române, au colaborat și scriitorii noștri de valoare.

Dna Zoe Verzea a publicat o comedie de moravuri „În lumea de azi” cu subiectul scos din viața românească, în care într-o limbă frumoasă ne prezintă scene din viața socială a claselor luxoase din România. Expunerea cuprinde mult adevăr și sinceritate.

Un accident de tren în Ungaria a ucis pe Odina Olănescu, femeie de o înaltă cultură, o gânditoare adâncă, o mare patriotă, cum nu se mai întâlnește alta în societatea noastră. Oricine vrea să se convingă despre aceasta, să citească postumele sale „Cugetări” (1908, Minerva).

D-na Elena Farago și-a publicat poeziile prin diferite reviste din țară sub pseudonimul „Fatma” și apoi le-a strins în 2 volume 1906 edit. „Lucașfarul” (Budapesta) și 1908 (ed. Ramuri, Craiova) și 1 vol. Traduceri. E o poetă cu note de lirism feminin: iubire, duioșie, resemnare și durere. Poeziile în forma versului porale sunt bine reușite, fidele și emoționante. Răscoalele țărănești din Martie 1907 au produs un adânc și viu răsunset în sufletul Elenei Farago, închinându-le poezii duioase și inspirate ca d. e. „Rugăciune”.

Romanele dnei Irina Lecca „Dreptul vieții” și „Pe urma dragostei” (1909—11) dovedesc că autoarea lor e măiastră a condeiului. Știe să exprime precis și scurt o mulțime de amănunte binecunoscute și simțite. Subiectele romanelor ei sunt luate din viața socială, pe care dna Irina Lecca o cunoaște deplin pentru a o putea zugrăvi cu plasticitate. Amândouă romanele ei au tendință moralizatoare, scrise într-o limbă curgătoare cari merită răspândire cât mai largă în societatea noastră și îndeosebi între femei.

Ca Bucura Dumbravă (d-șoara I. Seculici) prin cele două romane publicate în limba germană: „Haiducul” (1907) și „Pandurul” (1912), ne-a apărut o scriitoare de primul rang, un talent deplin, format, stăpân pe o solidă cultură istorică și literară, înzestrată cu darul de a povesti cu fidelitate. Ambele romane își iau subiectul din trecutul românesc dela începutul veacului al XIX-lea, vorbind despre haiducul Iancu Jianu și slujerul Tudor Vladimirescu.

Traducerile în românește a acestor romane fac accesibilă cetirea lor de publicul românesc. Cine voește să trăiască cu adevărat în mijlocul vieții românești dela începutul veacului trecut citească aceste romane scrise cu multă artă.

Două poete dispărute prea de timpuriu, cari au avut talent pronunțat, fără a se putea dezvoltă deplin sunt: Alexandrina Mihaescu și Maria Mavrodin.

Fără a fi la nivelul acestora merită amintire și dna Natalia Negru.

De un real talent poetic e și d-șoara Alice Călugărul care publică versuri puternice și frumoase prin diferite reviste.

Dintre femeile iubitoare de literatură întâlnim nu numai poete și prozatoare ci și una care se ocupă cu critica literară și cu bun succes: dna Izabela Sadoveanu-Evan, a cărei critice au apărut în 1908 la Minerva sub „Impresii literare”. Criticile asupra scriitorilor: O. Carp (Proca), M. Sadoveanu, I. Gorun, D. Anghel, St. O. Iosif, N. N. Beldiceanu, C. Sandu Aldea, Oct. Goga, Brătescu-Voinesti, Sofia Nădejde și Elena Farago, dovedesc o largă și temeinică înțelegere a operelor acestora, cecece a contribuit mult la bunul renume a dnei Izabela Sadoveanu ca critică literară. Întâlnim aproape pretutindeni judecăți drepte expuse convingător, într-o limbă aleasă.

Aceasta-i pe scurt activitatea femeilor române în literatura noastră mai nouă. Precum vedem e destul de însemnată. Când însă simpatia publicului se va întoarce tot mai mult spre această literatură, atunci operele literare ale femeilor române vor crește în număr și valoare, cecece va însemna un folos național și literar.

Sofia C. Metes.

Grecia silită să ia o hotărîre!

Artileria germană a trecut frontiera greacă.

Declarațiile lordului Robert Cecil. — Salonicul în stăpânirea aliaților. — Retragerea trupelor grecești. — Noul transporturi de trupe la Salonic. — Ministrul austro-ungar la primul ministru Greciei. — Speranța lui Venizelos.

Arad, 18 Dec.

În camera comunelor lordul Robert Cecil răspunzând la o întrebare, ce i s'a adresat, a făcut următoarele declarații:

Tinta nemijlocită a aliaților e să reguleze situația militară în Salonic și să împiedice exercitarea unei controale, mijlocite sau nemijlocite, din partea puterilor centrale și a Bulgariei la Salonic.

Continuând lordul Cecil a mai declarat: Cred că aceasta e și dorința Greciei. Tratatивele se urmează cu zor. Guvernul britanic speră că *tratatивele vor avea în scurtă vreme un rezultat favorabil.* Deocamdată e imposibil a se spune mai mult despre ele.

Magrini telegrafiază lui „Secolo” că artileria germană a trecut frontiera Greciei.

„Secolo” admoniază publicul să nu se amăgească cu iluziunea, că aliații vor putea începe în curând o nouă ofensivă. *Timpul favorabil pentru operațiuni în Macedonia a trecut de mult și nu se va mai întoarce în curând.* Aliații deocamdată trebuie să se mulțumească cu posesiunea solidă a Salonicului și a peninsulei Kalkidike. Dar e problematică că le va fi posibil aceasta. Posesiunea Salonicului în tot cazul e o garanță față de Grecia, o amenințare față de Bulgaria și va apăsa mult în balanță pentru expediția Germanilor în Egipt.

Lui „Temps” i se anunță din Salonic, că la punerea în aplicare a măsurilor pentru stăpânirea Salonicului de către aliați, privitor la cari înțelegerea s'a înțeles deja cu Grecia, s'au ivit noi dificultăți, dar aceste sunt numai de o importanță secundară.

Colonelul Bolssenet scrie în „Le Temps”: „Aliații” vor rămâne deci în Salonic, unde vor

trimite o armată anglo-franceză considerabilă sub conducerea unui comandant, a cărui aptitudini se apropie de cele a lui Mackensen, cel puțin. Dispoziția aceasta va pune capăt ezitărilor regelui mai repede decât orice cuvânt frumos și va deschide armatelor rusești dela Dunăre calea prin România. Comandantul despre care face amintire colonelul Bossenet e probabil Costelnau.

Se anunță din Salonic: Trupele grecești au început retragerea. Cartierul principal a fost mutat la Kozeani. Al treilea corp de armată merge la Caterina, iar al cincelea la Nigrita, iar în Salonic va rămâne numai un singur regiment de pioneri și unul de artilerie. Generalul Sarrail și-a exprimat mulțumirea sa față cu retragerea trupelor înțelegerii pe teritor grecesc.

„Tribuna” e informată din Paris, că în Anglia au fost imbarcați în cursul acestei luni 92 mii soldați pentru Salonic. „Le Temps” scrie că în consiliul de război din urmă s'a hotărît ca la Salonic să fie trimise noi număroase trupe.

Lui „Petit Journal” i se anunță din Salonic că mai recent a sosit acolo 4 vapoare cu trupe engleze și australiene. În port e foarte mare comunicație, ziua și noaptea. Franța a trimis mai în urmă tunuri grele. Trupele engleze, cari au zăbovit până acum în Salonic au plecat în front.

Primul ministru Skuludis — după cum anunță „Corriere della Sera” — l'a primit alaltăieri la sine pe ambasadorul austro-ungar.

Un prieten al lui Venizelos a declarat colaboratorului „Dimineața” că Venizelos când a părăsit fotoliul prim-ministerial a făcut următoarele declarații:

Arma din urmă pentru salvarea Greciei și a Balcanului — a spus Venizelos — mi-a fost România. Când România a refuzat propunerea noastră, ca să începă cu Grecia împreună o acțiune împotriva Bulgariei și să mobilizeze deodată cu noi — situația s'a pierdut pentru noi. Guvernul meu a căzut din ziua în care s'a arătat idubitabil, că România va refuza orice acțiune a noastră.

2. §. La statorirea sumei subvenționale a învățătorilor morți sau căzuți în captivitate se va ținea în evidență și anul de război, conform legilor indivizilor din servicii militare..

3. §. Aceasta lege intră în vigoare la 1 August 1914 și executarea ei se încredințează ministrului de culte și instrucție.

Proiectul debata legile de până acuma, în sensul cărora familia învățătorilor n'avea drept la nici o subvenție decât după îndeplinirea celor zece ani de serviciu. Datoria legilor este să țină în evidență ajutorul învățătorilor respective a familiei lor acuma când se urcă la mii numărul lor, cari își jertesc viața și sănătatea pentru patrie.

În sensul acestui proiect de lege și până când se vor restabili vremurile normale în cari se va face revizuirea generală a legilor de nensie învățătorească, se garantează o subvenție favorabilă atât învățătorilor înrolați cât și pentru familiile acestora.

Legea învățătorilor cazuți în război sau invalizi.

Budapesta, 17 Dec.

În ședința de astăzi a camerei, ministrul de culte și instrucție Bela Jankovich a prezentat un proiect de lege în *afacerea subvenției văduvelor și a orfanilor învățătorilor și a instructorilor înrolați în serviciu militar activ.* Proiectul de lege este următorul:

1. § În vigoarea art. XXXII din anul 1875 și a art. XLIII din anul 1891, învățătorii și instructorii înrolați în serviciu militar activ cari în cursul său în urma acestui serviciu au devenit incapabili de muncă, au murit sau au dispărut, înainte de a fi îndeplinit cei zece ani de serviciu recerți de lege, pretențiunile de subvenție atât pentru ei cât și pentru familiile lor vor fi considerate așa fel, ca și dacă ar fi împlinit cei zece ani de serviciu obligați recerți la dreptul de pensie.

Văduva și copiii învățătorului dispărut vor primi subvenția ce li se compete până când soțul, respective părintele copiilor nu se va întoarce, sau nu se va constata oficial moartea lui.

Prigonirile Grecilor împotriva Aromânilor.

Agitatorii greci omoriți de dezertorii aromâni în Meglenia. — Autoritățile grecești persecută pe preoții Aromâni.

București, 15 Decembrie.

O chestiune care în momentele actuale n'ar fi trebuit să provoace discuții este soarta Aromânilor din Grecia. Într'adevăr, când Aromânii — ca și celelalte părți ale neamului românesc din celelalte țări — sunt îngrijorați de soarta țării-mume, în jurul căreia au formulat un bloc, și prin urmare n'au deloc intenția și nici dorința de a provoca desagrămente guvernului român prin protestări, scandaluri și altele, nu este nimerit ca să li se dea ocazie de plângere tocmai de către aceia cari au nevoie acum mai mult ca oricând, de concursul aromânesc, Grecii.

Se vede însă că Grecii, fie că nu-și dau seama de gravitatea situației, fie că vreau să profite de atitudinea binevoitoare a României față de țara lor, fie, în sfârșit, că nu văd momentul mai favorabil ca cel de azi pentru îndeplinirea funestului lor plan de a desnaționaliza elementul aromânesc din Grecia, — caută cu orice preț să-și manifesteze dușmănia seculară față de pașnicii Aromâni.

Astfel, după cum ni se comunică dela fața locului, multe școli aromânești — contrar afirmațiunilor legației grecești din București — sunt închise; prigonirile în contra Aromânilor — cetățeni greci — și împotriva corpului nostru didactic și bisericesc se țin lanț.

Grecii acuză cu cea mai mare ușurință pe toți Aromânii. Mai zilele trecute cavasul consulatului român din Salonic, Traian Grozea, nevoit fiind a merge în orașul Nânta (Meglenia) din apropierea comunei sale natale, pentru a asista la un proces, a fost prins chiar de către judecătorul de instrucție, un fost antart sub regimul turcesc, și după ce a fost maltratat în deajuns, a fost târît, legat și dus sub escortă, prin toate orașele cari sunt pe drumul spre Salonic. Nenorocitul cavas n'a scăpat decât în urma energice protestări și intervenții a consulului României din Salonic, d. G. Ionescu.

Agitatorii și teroriștii greci — continuă și ei să molesteze și să irite prin procedurile lor populația aromânească.

Mulți tineri aromâni, ca să scape de persecuții, au dezertat din armata grecească, după cum alții au fost nevoiți să-și părăsească casele, cu tot avutul, și să se refugieze în munți — în lipsa unor mijloace pentru a putea trece granița grecească și a veni în țară sau a merge aiurea.

Purtarea acestor dezertori aromâni a fost corectă față de Greci; dar ei nu s'au mărginit să stea totdeauna în defensivă; uneori au trecut la agresiune, dar și aceasta după multă chibzuință. Astfel, după cum se scrie din Salonic, în ziua de 14 Noembrie v., o parte din dezertorii aromâni, hotărînd să-și răsbune asupra unor periculoși agenți și teroriști greci din Meglenia, au căutat să aibă o întâlnire cu ei, pândindu-i în pădurea din satul Leascova.

La ciocnirea produsă, patru din acești teroriști greci au fost omoriți pe loc; restul a reușit să fugă. Printre cei omoriți se găsesc vestiții bandiți Carathana și Gheorghe Mosca.

Desigur că suprimarea lor a produs cea mai vie satisfacție în sânul pașniciei populații din Meglenia, care atâta amar de timp era prădată și jefuită de către bandiții greci.

Grecomanii, însă, și cu ceata de teroriști greci din comuna Oșani — cu toate că în fond au fost mulțumiți de dispariția tovarășilor lor bandiți, pentru a-și manifesta simțul de solidaritate dintre ei, au găsit cu cale să schingiuiască pe doi din bătrânii preoți aromâni din Oșani, pr. H. Mance și pr. Mincea, pe directorul școlii române din acea comună, și pe cântărețul bisericeii. Bătrânii preoți, cari abia se mai țin în picioare, au fost așternuți în norolu și zăpadă și crunt bătuți, iar directorul școlii române și cântărețul au reușit să o ia la fugă, cu toate că teroriștii greci au tras focuri de

pușcă după ei. Cântărețul a sosit la Salonic, de soarta directorului nu se știe nimic.

Acestea sunt faptele în toată goliciunea lor. Știrea aceasta a stârnit o indignare în cercurile macedonene din țară; desigur că au fost mulți cari au reușit să-și păstreze calmul, dar nu pe aceasta trebuie să se bizue Grecii, căci — după cum prevedem — ușor poate fi reeditat un 1906 pentru Grecii din țara românească. Și răbdarea are margini. *H. M.*

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 17 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment

Pe frontul italian: Italienii nu și-au reinolt atacurile de pe frontul malului mării, atacuri cari cu relativ scurte întreruperi au pornit la 11 c. și au ținut până la sfârșitul lunii. Aceste bătălii se pot rezuma sub numele de „a patra bătălie dela Isonzo”. Toate stăruirile dușmanului s-au concentrat în contra orașului Gorizia și a capului de pod. Au luptat aproape 7 diviziuni de infanterie, cu toate acestea, asalturile violente au fost respinse de rezistența trupelor noastre, la fel cu atacurile de pe celelalte sectoare. Trupele noastre și-au păstrat toate pozițiile precum și capul de pod dela Gorizia și litoralul dela Doberdo. Din cauza pustiirii orașului populația a suferit foarte mult, toată furia zadarnică a dușmanului însă, năpustită cu vehemență extraordinară n'a avut nici o înrăuire de ordin militar. În urma constatărilor competente, în această a patra bătălie, armata italiană a avut pierderi de morți și răniți 70.000 oameni. Pe linia dela Isonzo am respins un atac direcționat contra coastei de nord a muntelui San Michel, iar pe frontul din Tirol un alt atac dela Col di Lana.

Pe frontul sudostic: La sudost de Celbiț am respins Muntenegrii de pe cel din urmă petec de pământ bosniac ocupat de ei. Pe sectoarele acesta, trupele noastre au ajuns la spărta din munții Tara. De ieri d. a. Bjelopollie este în stăpânirea noastră. După lupte violente, trupele austro-ungare au ocupat orașul cu asalt și au făcut 700 prizonieri. Spre vest de Ipek urmărim dușmanul în retragere. În drumul retragerii lor, Muntenegrii aprind toate satele mohamedane.

Berlin, 17 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La sudost de Armentiere, în zorile zilei, o slabă coloană engleză a năvălit într'un tranșeu de al nostru, dar s'a retras din calea focurilor noastre încrucișate. Către sud de aici, am împiedecat o slabă încercare de atac. Din cauza timpului cetos, activitatea de luptă sa mărginit la mici lupte de artilerie și de granate de mână.

Pe frontul oriental: Armata generalului Hindenburg: Atacurile rusești dela lacul Naros-Miadziol s'au zădărnicit, cauzând dușmanului pierderi considerabile. Am făcut prizonieri 120 Ruși. În armata principelui Leopold de Bavaria nici un eveniment de importanță.

Pe frontul din Balcan: Am ocupat cu asalt orașul Bjelopollie și am făcut peste 700 prizonieri.

Constantinopol, 16 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul Irak: Lângă Kut-el-Amara lupte de infanterie și artilerie. În unele puncte ale teritoriului fortificat, trupele noastre au descoperit mine explosive pe cari le-au nimicit. La 14 Decembrie trupele noastre au luat luntrii încărcate cu lemne de construcție.

Pe frontul din Caucaz nici un eveniment important.

Pe frontul dela Dardanele: Canonadele și luptele de bombe au slăbit zilele din urmă, numai pe sectoarele dela Sedil-Bahir dușmanul a aruncat spre centrul nostru vre-o 3000 de bombe, cari însă n'au avut rezultate de importanță. În noaptea de 15 Decembrie artileria noastră a forțat retragerea alor două vase de transport dușmane, cari au voit să-și debarcheze marfa în portul dela Ari-Burnu. Un crucișător dușman care a bombardat aripa noastră dreaptă dela Sedil-Bahr, atins de obuzele noastre s'a retras în largul mării. Artileria noastră a împușcat ieri un aeroplan dușman.

Inmormântarea la Foeni a eroului Petru de Mocsonyi.

— Corepondență ocazională. —

— 17 Decembrie.

Exhumate fiind osemintele fericitului Petru de Mocsonyi din mormântul provizor din cimiteriul dela Podlitzky Maly (Galiția), au fost transportate la Foeni pentru a fi așezate spre veșnică odihnă în mausoleul familiar, lângă înaintașii săi vrednici și de pie memorie.

Vremurile excepționale au adus cu sine că acest act de tristă solemnitate să se petreacă în cerc mai restrâns, prin participarea consăngenilor, a amicilor și a cunoscuților mai de aproape a ilustrei familii de Mocsonyi. Din partea familiei au fost de față îndurerata mamă dna *Teresia de Mocsonyi*, surorile: *Ecaterina* și *Eugenia*, fratele mai mic: *Ionel*, mătușa: dna contesă *Bissingen* născ. *Georgina de Mocsonyi* și vărul d. *Antoni Mocsonyi de Foeni*, locotenent ces. reg. Din partea autorităților dnii *N. Wekerle* protopretore în Birchiș și *Francisc Hertelendi*, protopretore în Párkány. D. *Mihaiu Cernovici*, mare proprietar în Zam, d. *Dr. Valeriu Braniste*, directorul ziarului „Drapelul”, d. *Dr. Titus Babes*, avocat în Budapesta, reprezentanții poporului din Căpâlnaș, în frunte cu învățătorul *Antoni Moldovan*, și din Foeni, precum și slujbași ai domeniului.

Prohodul înmormântării s'a oficiat azi, la 4/17 Decembrie a. c. înainte de amezai prin profesorul de teologie *Dr. Teodor Botiș*, cu asistența preoților *Nicolae Papa*, paroh în Foeni, *Ioan Micu*, paroh în Căpâlnaș și *Petru Fleșeriu*, paroh în S. Nicolaul-mare. Răspunsurile funebre le-a executat corul elevilor dela școala română din loc sub conducerea inv. *Procopiu Șimian*. La sfârșitul actului religios prof. *Dr. T. Botiș* a rostit un panegiric, ce mișcă inimile celor de față, după care d. *Dr. Valeriu Braniste*, într'un discurs avântat își luă rămas bun dela fericitul în Domnul în numele poporului român făcând o schiță istorică despre faptele pline de merite ale membrilor ilustrei familii de Mocsonyi în arena vieții publice, între cari fapte strălucește și jertfa lui *Petru de Mocsonyi*, care a fost o podoabă a neamului său, adusă pe altarul iubirei de patrie.

După aceea sicriul acoperit cu flori și o mulțime de cununi, fu luat pe mâni de fruntașii poporului din Căpâlnaș și între cântări duiioase dus și așezat spre veșnic răpaus în interiorul cripei.

Dormi în pace suflet nobil. Poporul român și biserica noastră străbună te-a pus între cei aleși ai săi și cei ce Te-au cunoscut și iubit vor păstra cu scumpătate memoria Ta binecuvântată.

Rap.

Cronica medicală.

Nervositatea.

Ce este nervositatea?

În primul loc trebuie de stabilit că nervositatea nu este o boală corporală. Oricât s'ar cerceta microscopiceste sau chimiceste nervii unui individ nervos, nu s'ar găsi vre-o schimbare, vre-o alterare materială a lor. În același timp însă nervositatea nu trebuie să fie considerată ca o boală psihică, ca o boală a spiritului. Ea nu are nici o legătură cu bolile mintale și niciodată ea nu trece, nu se transformă — cum se tem în totdeauna acești bolnavi — într'o boală mintală. Această frică a nervoșilor se explică tocmai prin totala lipsă de înțelegere a nervosității, care domnește în lumea profană, cu toate că atât de des se vorbește și se face caz de dânsa. Caracteristica acestei boli o constituie anumitele schimbări ale *dispoziției sufletesti*.

Sistemul nervos este un complex de fire nervoase cari își au originea în țesuturile noastre dela suprafață și în adâncurile organelor noastre interne și cari, pornind din sute de mii și milioane de rădăcini superficiale și profunde, se termină toate în aparatul central, creierul. Acest sistem nervos are rolul de a primi toate

senzațiile conștiente sau inconștiente, superficiale sau profunde și de a răspunde acestor iritațiuni conform cu nevoile de viață și dezvoltare ale organismului. Toată activitatea lui, toată viața sufletească, cum e numită în deobște, se bazează în ultima linie pe *simțuri*. *Senzația, percepția senzației, gândirea, reflexul și voința* sunt elementele constitutive ale vieții sufletesti. Orice alterare a acestor elemente constituie ceea ce se cheamă o boală mintală, o boală psihică.

Dar altături de aceste elemente, mai există unul, ce completează viața sufletească. Aceasta e *senzația de plăcere sau neplăcere*. Fără de aceasta, toată activitatea sufletească ar fi rece și lipsită de viață. Aceste senzații nu au o viață proprie: ele întovărășesc în totdeauna numai percepțiile date de simțuri, ideile și acțiunile. Dar tonul acestor senzații, tonul de plăcere sau neplăcere, nu este determinat în totdeauna de conținutul acestora. Tonul senzațiilor depinde mai curând, în parte, de felul cum acele simțuri, idei sau acțiuni se potrivesc cu conținutul existent al conștiinței, adică depind de *caracterul special al fiecărui individ*; în parte, de *dispoziția momentană a individului*, care derivă din impresiile și ideile anterioare. Acest lucru e cunoscut și consacrat de vorba obișnuită: că ceea ce place unuia, nu trebuie să placă și altuia — deci tonul, dispoziția sufletească e caracteristică pentru fiecare individ în parte; și că: ceea ce a plăcut cuiva eri nu trebuie să-i placă numai decât și astăzi sau mâine — adică senzațiile momentului depind de dispoziție sufletească anterioară.

Când senzațiile de plăcere sau neplăcere predomină în mod manifest, atunci avem de a face cu o formă specială a caracterului sufletesc, cu o *dispoziție specială*. În cele de prima categorie, intră senzația de plăcere, bucurie, veselie, însuflețire, mândrie, etc., în cele de a doua: frica, respingere, supărare, mânie, groază, etc. Uneori aceste senzații, dispoziții sufletesti, sunt trecătoare, alteori ele lasă o urmă adâncă în suflet, chiar când cauzele provocatoare au trecut de mult, și ele colorează ideile noi cari i-au ființat, deși adeseori, acest colorit nu se potrivește cu natura lor. Aceste senzații stabile constituie *dispoziția*; dispoziție de mulțumire, de veselie, sau, din contra, de iritație, abatere, frică, de melancolie etc.

Dispoziția sufletească e în strânsă legătură cu corpul. Anumite semne corporale exprimă fiecare dispoziție sufletească. Și se știe că după aceste semne se poate, adeseori, ghici natura dispoziției sufletesti. Rîsul și plânsul, înroșirea sau pâlirea, tremurarea, aspectul groazei, expresia amărăciunii, a desnădeidei, etc. — sunt tot atâtea manifestări ale dispoziției sufletesti pe cari ori cine știe să le citească pe fața omului. Sunt și alte manifestări corporale mai mult sau mai puțin complexe și mai grele de observat. Frica pricinuește: palpitații, greutate în respirație, tremurătură, slăbirea picioarelor, amețeață, greață, greutate la stomac, adeseori chiar diaree, urinare frecventă, etc. Alte turburări sufletesti pot pricinui și *dureri* variate ca sediu, *crampe*, sau chiar *paralizii*.

Dr. Ottoi.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Războiul european.

Soartea Germanilor în China.

Haga. — „Morningpost” anunță din Tientsin că ministrul german la Peking a înștiințat colonia germană din oraș prin consulul german, că se pot aștepta ca în fiecare moment să fie internați. Aliații pretind internarea și deportarea tuturor Germanilor, fără nici o considerație față de China.

Conflict în sinul cabinetului svedian.

Bern. — „Daily Telegraph” anunță: În zilele trecute o societate svediană a transportat cu permisiunea guvernului marfă de comerț din Anglia în Rusia prin Suedia. Transportul prin Suedia s'a făcut cu știrea ministrului de externe svedian Wallenberg. Primul ministru Hammarskjöld l'a atacat alaltăieri pe ministrul Wallenberg foarte violent pentru aceasta. Situația în cabinet e foarte critică.

Noul președinte al Elveției.

Bern. — Adunarea federativă l'a ales președinte al Elveției pe anul 1916 pe consilierul comunal, ministru de războiu Deccope, din cantonul Waadt, iar ca al doilea președinte pe ministrul economic, consilierul Chultes din Bruck (Argau). Ambii aparțin partidului liberal. Deccope va conduce mai departe afacerile ministerului de războiu, iar consilierul Hoffman afacerile externe.

Neutralitatea spaniolă.

Bern. — „Journal des Debats” anunță din Madrid, că noul prim-ministru spaniol, contele Romanones a depus ieri jurământul în fața regelui. Corespondentul din Madrid al numitului ziar francez scrie despre politica Spaniei următoarele:

Politica Spaniei e păstrarea neutralității stricte. Acum e momentul când Spaniei i se impune retăcerea sentimentelor și a simpatiilor sale de prietenie, având în vedere singur interesele națiunii. Intreagă atențiunea ei e legată de chestiile sale militare, economice și coloniale. Chemarea principală a lui Romanones va fi rezolvirea acestor probleme. Părerea generală e că Romanones va păstra neutralitatea țării față cu ambele părți beligerante.

Italianii și apărarea Albaniei.

Paris. — „Petit Journal” află că Italia va debarca în Albania 80 mii soldați.

„Matin” publică o telegramă din Roma după care trupele italiene cari sunt în Valona, sunt destul de puternice ca în caz de nevoie să respingă cu succes un atac dușman. Dacă puterile centrale vor încerca să ocupe Albania, vor avea de furcă nu numai cu trupele sârbești ci și cu 150.00 Italiani.

„Echo de Paris” anunță că de 2 zile au debarcat foarte numeroase trupe italiene la Valona.

Se afirmă că conferența ambasadurilor ententei a avut de scop clarificarea acțiunii Italiei în Balcani.

Importantă conferință diplomatică la Sofia.

Sofia. — Prim-ministrul bulgar Dr. Radoslavov a invitat la o conferință pe ambasadorul grec la care conferință a luat parte și ambasadorul german Michaelis și ambasadorul turc Fethi-bey. Se dă mare importanță acestei conferințe.

Ambasadorul austro-ungar din Sofia, contele Adam Tarnovski a plecat după conferință la Viena.

Bulgaria are să continue războiul.

Sofia. — Un ziar de aici publică declarația următoare făcută de șeful statului major Sostav:

— Din partea noastră războiul se poate considera aproape terminat. Nimenea însă nu poate vorbi de-o pace apropiată. Bulgaria a prins arma nu numai în contra Serbiei, ci și în contra antantei și până când pe teritor grec se află trupe engleze și franceze, noi vom continua războiul cu energie.

Nouă ofensivă germană în Belgia.

Zürich. — Intr'o dare de seamă de pe diferitele teatre de războiu „Echo de Paris” între altele scrie următoarele: *Moștenitorul de tron Albert al Württembergului are planul unei ofensive noi în Belgia*; de aici reiese că dușmanul a început să bombardeze orașele Hetsas de lângă canalul Iser și Steenstraete. Știri olandeze spun că șeful comandei supreme germane din Belgia va porni o nouă ofensivă contra orașelor Iper și Calais.

Cronica femenină.

Bucătărie de războiu.

Se pare că nu peste multă vreme actualitatea va cere aceleași măsuri de economii impuse cu atâta rigoare indispensabilă anul trecut pe vremea aceasta. În Viena și Austria întrecăg s'au lansat deja ordinațiuni oficiale în sensul acesta, relevându-se necesitatea lor pentru că populația — spune ordinațiunea — a făcut abuzuri de întrebuințarea materialelor de calitate superioară. Dela seceriș încoace, grație recoltei satisfăcătoare, la noi în țară s'au văzut învinse greutățile din lunile precedente. Am avut în abundență pâine după placul fiecăruia, făinile de lux ca și cele mai puțin ușoare și pare a fi uitat cu desăvârșire mizeriile anului trecut. Când îți merge bine, cine se mai gândește c'a fost și rău odată? Nu așa în Austria. În capitala ei și în vară încă nu se consuma decât pâinea preparată din făină amestecată, și aluaturile și prăjiturile cu făină de cartofi și porumb au început să înlocuiască toate sufleurile, budingile și preparațiile de lux din cofetăriile Vienei. Acest fapt ni-l putem explica — pe lângă necesitatea economică presantă și la ordinea zilei în Austria — și cu spiritul practic și talentul înăscut economic, mult mai viu dezvoltat și adaptat la femeia germană ca la oricare altă naționalitate.

În toate suplimentele literare săptămânale ale ziarelor mari germane, deasemenea în cele mai de seamă reviste literare, se consacră o parte însemnată acestor instrucții, se publică pagini întregi cu rețete la ordinea zilei și azi-mâine vor apare cărți respectabile în volum, de conținut menajer practic de războiu.

E foarte instructivă această mișcare atât de agilă la femeia germană, care cuprinde toate clasele sociale deopotrivă. Dele femeia din cea mai înaltă societate până la simpla burgheză, fiecare se nizuiește să-și înfrățască cunoștințele de pe terenul acesta.

Cea dintâi mizerie care s'a înfățișat și la noi, a fost lipsa făinei de grâu în cantitate suficientă. Carnea, cu care ne obișnuiserăm s'o primim de un aliment de lux și de prisos, a fost cel dintâi aliment de care am fost nevoiți să abdicăm.

Ne-am arătat însă și noi destul de meștere în pregătirea pâinei cu făinele amestecate, astfel încât un nou obstacol de felul acesta n'ar mai storce de sigur nemulțumiri la gospodarele noastre. Să sperăm că nu cere necesitatea o actualitate prea îndelungată a acestei „științe” de pe terenul economic-menajer și în viitorul pacinic și senin, ne vom alege doar cu învățăturile practice, cari nu ne vor putea fi decât de adânc folos. Cu toată ameliorarea ce o sperăm și de care ne place să vorbim ca și de un fapt apropiat, ne dă de gândit timpul neprielnic al toamnei și iernei, ceea ce a împiedecat semănatul ogoarelor. Și până când însă să ne frământăm eventuale crize economice gospodare ce nu le putem prevedea de pe acum, să ne impunem economii pe toate terenele și să ne instruim în meșteșugul întrebuințării modestului și a materialelor de calitate inferioară.

Doresc să dau femeilor noastre câteva rețete probate de preparații cu făină de porumb, cari unele dintre ele servesc totodată de mâncări suplinitoare de carne.

Supă de făină de porumb. Intr'un litru apă sărată puțin, fierbem 1 dcl. (sau jumătate ceașcă) făină de porumb cernută prin sită deasă. După ce a fiert jumătate oră și am mestecat-o cu lingură de lemn sau cu bătătorul de spumă pentru ca să nu se facă gogolosi, îi punem puțin unt (vre-o 3—4 dkgr.), frunze de pătrânel și câțiva șampioni sau alt soi de bureți tocați.

Cacao preparat cu făină de porumb. 1 lingură cacao, 2 linguri făină de porumb, 2 linguri zahăr pulverizat, amestecate bine, fierte în jumătate litru apă sau jumătate cantitate lapte. După ce a fiert jumătate oră, se poate consuma caldă sau rece. Pe lângă că e foarte nutritivă și apetisantă, este recomandabilă pentru copii și oameni nervoși.

Găluște din făină de porumb. O ceașcă făină de po-

rumb sau păsat, fiartă în apă sărată cantitate de două ori cât e făina. În apă punem și puțin unt sau unsoare (de găscă dacă avem), și o lăsăm să fiarbă până când se învârtoșește bine, atunci îi punem frunze de pătrânel tocate și puțină ceapă prăjită în unsoare. Rupem din acest aluat găluști, le fierbem în apă sărată și le servim cu sos de ceapă, alt sos picant, sau ca și garnitură la alte preparații cu sos.

Găluște de cartofi cu făină de porumb. 6—7 cartofi cruzi îi radem și stoarcem de zeama lor, le adăugăm 2 cești făină de porumb fiartă în jumătate litru lapte, puțină sare, piper, și dacă avem puține resturi de carne tăiată bucățele sau bureți prăjiți în unsoare cu puțină ceapă. Amestecate toate, formăm găluști rotunde nu prea mari, le fierbem în apă sărată și le servim cu un sos sălbatec.

Mititei din făină de porumb. 1 litru apă, 1 ou, sare, piper și atâta făină de porumb cernută prin sită deasă câtă cuprinde cantitatea de apă. Formăm din masa aceasta un aluat, îl întindem nu prea gros, tăiem pătrate, în fiecare punem puțin caș ras, bureți, sau o bucățică de cârnaț afumat, le învăluim și rulăm între palme, le fierbem în apă sărată și servim cu un sos acru, sau cu pesmet prăjit.

Găluște de mămăligă cu parmezan. Fierbem o mămăligă nu prea vârtoasă, o recim și îi amestecăm un ou, puțină unsoare de găscă sau porc și caș (parmezan sau alt caș de soiul acesta) ras. După ce le-am amestecat toate, rupem găluști cu o lingură pe care o muțăm în unsoare caldă, le așezăm într'un castron, le presărăm pe deasupra cu caș ras și mici bucățele de unt și le punem în cuptor să se rumenească 10—15 minute.

Budincă de făină de porumb. O ceașcă făină de porumb frecată în 2 cești apă rece și fiartă în jumătate litru lapte cu vanilie și câteva migdale măcinate, stafide și vre-o 2 linguri de zahăr. Fiartă până se învârtoșește dar nu prea tare mestecând-o mereu. Vărsată într'o formă udată cu apă rece, o lăsăm să se recească complet, o răsturnăm pe un blid și o servim cu un sirop de fructe.

Budincă de făină de porumb cu șocolată. Aceasta budincă e bună și rece și caldă. În jumătate litru lapte și jumătate litru apă puțin sărate fierbem 2 cești făină de porumb, care poate fi măcinată mare ca păsatul. Lăsăm să se recească această masă din care rupem găluști, le așezăm într'un castron și le vărsăm cu următoarea preparație: 2 bucățele șocolată rasă, 2 linguri migdale măcinate, 2 linguri făină de porumb, 4 linguri zahăr, frecate toate acestea cu 1/8 litru lapte. Budinca aceasta o coacem în aburi 1 oră și o putem servi și cu un simplu șodou de șocolată.

Budincă de mămăligă. Făină de porumb cernută prin sită deasă, o fierbem în lapte sărat puțin, o vărsăm într'un castron uns cu unsoare, îi amestecăm caș ras, deasupra presărăm cu bucățele de unt sau de unsoare și o punem în cuptor să se rumenească 15—20 minute. Servită fierbinte e foarte bună.

Biscuit din făină de porumb. 3 gălbenușe de ou le frecăm bine cu 3 linguri de zahăr, puțină scorțișoară și o lingură de unsoare de găscă sau unt dacă avem. Spuma ouălor, bătută foarte bine și 3 linguri de făină de porumb, amestecate ușor ca la un biscuit. Il coacem într'o tepsie unsă. Deasupra aluatului putem așeza ci-reșe din dulceață, alte fructe sau marmelada.

T. B.

Dacă vom redobândi Basarabia?

— Ce va însemna Moldova? — Ce va fi Iașul? — Restabilirea unui echilibru. —

Reproducem din ziarul „Basarabia” următorul articol:

Noi Moldovenii nu suntem numai vizitatori de vise.

De ce să nu o mărturisim sincer? Sinceritatea este doară o armă cu care se doboară vrăjmașii.

Noi Moldovenii suntem — în politica națională — realiști încăpăținați.

Dealtminteri, n'am fost și nu suntem realiști decât atunci când a trebuit să luptăm pentru binele neamului nostru.

Realismul politicii noastre naționale constă în fapte nu vorbe, înțelegere matură a situațiilor, iar nu simțeminte deplasate. Dragoste de pământul țării noastre, iar nu amoroase declarațiuni cosmopolite. Sgârčenje pentru pământul nostru și pentru neamul nostru, iar nu risipă cu pământul și cu neamul

nostru, de dragul Rusului, Franțuzului sau Neamțului.

Și dacă astăzi luptăm pentru recucerirea Basarabiei, o facem nu din sentimentalism — căci sentimentalismul nu are ce căuta aici — dacă luptăm pentru redobândirea Basarabiei, o facem pentru că avem conștiința că prin recăpătarea acestei provincii furate la 1878, se face mai întâi un act de sfântă dreptate pentru Moldova prădată de Muscali, și apoi se face un act de gospodărie națională, dându-se României — prin cele mai puține jertfe — un pământ frumos și bogat, — un pământ care asigură țării noastre întregi bună stare și prosperitate.

Afară de aceasta Iașul, a doua Capitală a României — oraș atât de decăzut și sărăcit acum, s'ar ridica la strălucirea lui de odinioară, fenixul ar reînvia din cenușa lui, căci va deveni un adevărat centru, centru industrial, comercial și cultural.

În el s'ar înghesui o enormă activitate — activitate pe toate tărâmurile — care ar face din târgul aproape pustiu de astăzi o cetate strălucită și vrednică de luare aminte.

S'ar restabili astfel un echilibru de mult zdruncinat între cele două țări unite, Moldova și Muntenia, echilibru care ar permite o împăcare mai logică a intereselor și o distribuție mai dreaptă a bogățiilor, întronându-se astfel acea armonie ideală care face adevărată tărie și siguranță a unei țări.

Prof. T. Tomescu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Decembrie 1915.

Florile Italiei.

Din peana unui director al grădinaritului din Budapesta citesc un pasaj din care notez următoarele: „Trădătorii de patrie au adus în țară ca marfă de contrabandă, flori din Italia, mimoze, trandafirul roșii, vioarele de Parma, ș. a. — și au lipsa de bun simț să pună în vânzare în capitala noastră, aceste flori *urgisite*”. Domnul director al grădinaritului din Budapesta își termină cuvântul zicând: „În cine mai trăiește o scânteie de patriotism, respingă florile italienești nu numai acum ci și în viitor!”

Cu sufletul mâhnit stau în fața voastră flori minunate din Italia. Ce sunteți voi de vină că parfumul vi s'a dăruit sub cerul senin din Parma, Florența, sau Sicilia. Ce sunteți voi de vină că alte surori mai frumoase nu aveți pe întinsul acestui pământ pătruns de păcat și pierzanie. Voi albe, gingașe garoafe albe și cele roșii pline de patimă, mimozele cu floricele ca suflul de ușoare, trandafiri superbi, crini, rezede îmbalsamate, vioarele cu mirosul umed de pământ etern prevestitor de reînviere... și voi celelalte dragi frumuseți nevinovate, lată a sosit și timpul să fiți „urgisite”. Dragi frumuseți de belșug de culori și nevinovăție, îmi vine să vă sorb petalele, să vă vorbesc ca unui copilă, să vă desmierd ca pe o ființă dragă... și mi se cere să vă calc în picioare pentru că parfumul vostru e mai bogat și mai cald de cât al surorilor voastre crescute sub alt soare, în alt pământ. Să vă calc în picioare pe voi, cel mai credincios simbol al gingășiei, dragostei, frumosului, fiindcăți îndrăznit să creșteți în pământul care a dat fii războinici și tunuri și grozăvii omoritoare de oameni, la fel cu alt plai în care nu sunt minunate petale ca ale voastre.

Zăngănitul de arme și răcnete celora însălbătăcite nu pătrund la voi dragi flori mirositoare, cari sub oricare soare și-ar trăi viața, este făcută pentru bucuria noastră, și în toate timpurile rămâneți un simbol etern neperitor până când va fi plătă pe piatră. Ce-ar fi să vă închideți voi belșugul mângâietor la vederea unui soldat în agonie care îndrăznește să moară sub cerul vostru, el care are păcatul să fie dușman de plaiurile voastre. Nici tu vioarea și nici superbul trandafir nu-și va închide petalele, ci se va pleca deasupra trupului chinuit și-l vor îndulci clipele din urmă.

Nemâncăți de zile întregi, rupți și chinuți de oboseală, chipeșii voinici de alt dată își vor întoarce și ei privirile într'acolo de unde-i va isbi parfumul vostru,

vioarele de Parma. Și-și vor aduce cu drag aminte, că poate și la noi acasă or fi înflorit liliaci.

Dragi flori, *urgisite* și de *contrabandă* aș vrea să vă strâng în brațe pe toate cu gingășie, să vă desmierd și să vă cer iertare... și să vă iubesc și de aci înainte, nu pentru că sunteți din pământ dușman, ci pentru simbolul ce-l reprezentați la morți ca și la cei vii. Glia sub care zac iubiiții noștri, pierduți pe pământ străin, nu mai poate fi presărată cu flori de-o mână gingașă de femeie, care înțelege durerea *sufletului creștin*. Nu, fiindcă ar trebui s'aducă flori *urgisite* de *contrabandă*, de-acasă din grădinițele celor căzuți, — ceea ce-i păcat de moarte.

Să mi se dea voie, să nu urgisim nici o floare, sub oricare cer ar fi ea înflorită și susnumitul director, în orele libere să-și ia osteneala să citească articolele din *Forum* ale lui *Wilhelm Herzog*.

T. B.

Eroii noștri. Apelul nostru de a ni se trimite orice act, dovadă de vitejie săvârșită de eroii noștri, află răsunset în publicul nostru. Ni se anunță, că d. *Dr. Salvator Jurca*, ofițer la artileria equestă, divizia Nr. 7. a fost decorat cu *Signum laudis*, iar mai nou d. *Dr. S. Jurca* a fost avansat la rangul de locotenent, pentru eroismul dovedit în luptele mari cari s'au dat pe la mijlocul lunii lui Octombrie la R... în Rusia. Era de serviciu la bateria I., angajându-se a merge în prima linie de foc, ca de acolo să transmită observațiile sale pentru direcția tirului. A și izbutit, în mijlocul celui mai mare pericol, să facă cele mai prețioase observațiuni, când în nemijlocita sa apropiere o granată ucide patru pedestrași, iar pe dânsul rănindu-l la cap, la piciorul stâng și foarte grav la piciorul drept. Transportat în spitalul din Kovel, părea iminentă amputarea; din fericire însă, medicii au putut evita aceasta! Azi eroul nostru zace într'un spital din Viena.

Fratele dsale, *Flaviu*, tot ofițer la artilerie, fusese grav rănit și dânsul, de un șrapnel, în Galiția, apoi distins cu *Signum laudis*, iar astăzi e pe frontul italian.

Ostașii viteji sunt fiii dlui *Basiliiu Jurca*, mare proprietar și fost deputat dietal în *Maramurăș*.

Un căpitan român zboară la 5600 metri înălțime. Se anunță din *București*: *Aviația română are de înregistrat un nou și important record de înălțime, după cele 2 realizate acum câțiva timp de domniul căpitan Eugen Adamovici și locot. Pașcanu.*

lată amănuntele acestui interesant record, care nu a fost lipsit și de peripecii emoționante.

D. căpitan Beroniade, unul din încercații aviatori români, pilotând un monoplan „Morane” a plecat în șbor dela aerodromul „Ligei naționale aeriene” dela Băneasa. Îndrăznetul aviator s'a înapoiat abia după o oră și 29 minute, în care timp a luat mereu înălțime, atingând recordul de altitudine în aviația română: 5600 metri!

Când a ajuns la 5100 metri cerneala din aparatul înregistrator al înălțimei aflat în aeroplan a înghețat, așa că indicatorul n'a mai putut arăta pe diafragmă distanța parcursă mai departe. Totuși, la aterisare, s'a putut stabili că aparatul a mai urcat încă 500 metri, așa că a ajuns până la 5600.

Din cauză că d. căpitan Beroniade a făcut acest îndrăznet șbor fără ca cineva să fi știut, n'a avut cu dânsul nici aparatul cu oxigen pentru respirația artificială, obicinuit și necesar la ascensiuni atât de mari. Datorită acestui fapt, la aterisare, d. căpitan Beroniade a avut o ușoară indispoziție, din care, însă, și-a revenit repede.

Aterisarea s'a făcut în cele mai excelente condițiuni. Curajosul ofițer aviator a fost viu felicitat de colegii săi.

Clubul roșu. Din Budapesta se anunță: Miercuri d. a. detectivii din capitală au detinut vre-o zece copii în vârstă de doisprezece — patrusprezece ani, cari sub titlul „*Clubul roșu*” au format o bandă de hoți și și-au aranjat o *adevărată fortăreață de hoți într'unul din cuptoarele fabricii de cărămidă Drasche din Buda*. Ascultați fiind, copiii au mărturisit că au făcut cele mai întinse planuri de jăfuire jurând că niciodată în nici o împrejurare nu se vor trada. *Jurământul a fost sancționat cu o țigaretă*. Fiecare complice a tras un fum și a jurat credință și alianță. Cea dintâi activitate a fost statorită

pentru noaptea de Marția trecută. Au spart fereastra vilei de sub Nr.-ul 83 din str. *Retek*, proprietatea șefului de fabrică *Schuler*, intrați în interiorul casei, au îngămădit toate lucrurile de valoare găsite: mobile, gramofone, lingerie, haine de pat ș. a., le-au cărat și ascuns în pădurea din apropiere. Și-au putut îndeplini „munca” în deplină liniște, deoarece vila era rezervată ca locuință de vară a proprietarului.

Detectivii au aflat despre atitudinea ciudată a copiilor vagabonzi din împrejurime, surprinși de multe ori în sfătuirii tănuite, și pornind pe urma aceasta au descoperit toată banda, care a fost predată judecătoriei de copii.

Dărui. Am primit dela dnii Ioan Roșciu, cadet Feldpost, 45, cor. 10, Vasile Ivan, sergent-major, Feldpost 45, cor. 10, Gavrilă Călugăr sergent-major, Feldpost 45, cor. 5, și Vasile Avram, sergent-major, Feldpost 45, cor. 5, — pentru fondul ziaristilor români.

— D. Sabin Marginean, sergent Feldpost 23 a trimis 10 cor. pentru răniții invalizi români din Budapesta.

Mulțumiri!

Cunună eternă. D. părinte Iancu Ștefanuțiu din Mândruloc a dăruit prin administrația ziarului nostru pe seama soldaților români invalizi suma de 20 cor. ca răscumpărare a cununei de pe sicriul răposatului său nepot *Vioarel Ciuhandu*. — Mulțumiri!

Scăderea porțiunilor de pâine în Viena. „*Zeit*” are informația că zilele acestea va eda guvernul o ordinațiune, care, bazată pe experiențele celor nouă luni de când s'a introdus fixarea porțiunilor de pâine va scădea cantitatea de pâine statorită pentru o persoană. Această schimbare se va face în sensul că *muncătorii și clasa populației care săvârșeste o muncă fizică intensivă va avea dreptul la o mai mare porțiune de pâine* decât celelalte clase de altă ocupație. În acelaș timp o altă ordinațiune va lua dispozițiile necesare pentru întrebuințarea făinei de grâu amestecată cu făină de porumb. Nu s'a putut însă statori proporția acestei din urmă, pentru că nu se știe încă ce anume cantitate va putea primi Austria dela Ungaria, și este foarte nesigur încă, dacă din Balcani se va putea ori nu aduce porumbul necesar. Afară de făină de porumb, ordinațiunea va lua măsuri pentru amestecul cartofilor la făina de grâu.

General ciung în fruntea armatei franceze din Champagne. Din Berlin se anunță: Ziare din Paris comunică numirea generalului *Goureaume* de comandant al trupelor operative din Champagne. Se știe că generalul a fost rănit la Dardanele și i s'a amputat un braț.

Cel mai mare vapor englez. Din Rotterdam se anunță: Marți au lansat pe mare cel mai mare vapor englez *Britanic*-ul de 48.000 metri cubici. Uriașul vapor a fost zidit de *White Star Line* și guvernul marin la aranjat de spital pentru transportul răniților împreună cu celelalte două vase *Aquitania* și *Mauretania*.

Canalul dintre Salonic-Morava. Se știe că fostul ministru de agricultură contele *Bela Serényi* a adus în cameră planul marelui canal dintre Vardar-Morava-Salonic prin care s'ar putea construi *comunicația directă cu Marea Egee peste Vardar până la Dunărea germană*. Contele *Serényi* a amintit că planul acesta ar trebui desbătut de un consiliu internațional al cărei inițiativă Ungaria ar fi chemată să-l facă. Contele *Serényi* a plecat în Germania unde se va consulta în afacerea aceasta cu cercurile competente. În tot cazul ar fi de mare importanță îndeplinirea acestui plan din care Ungaria ar trage foloase reale.

În restaurantele din Lipsca nu se serveste lapte. Din Lipsca se telegrafiază că la 13 Decembrie consiliul municipal a oprit vinderea laptelui — în oricare formă — din toate restaurantele, cafenelele și cofetăriile din oras. Deasemenea s'a interzis vânzarea oricărei consumații în care s'a întrebuințat lapte.

Cerealele din Siberia. O telegramă din Petrograd spune că până la mijlocul lui Noemvrie de pe teritoriile Siberiei s'a făcut un transport de -2 milioane măji metrice de bucate. Transportul a fost făcut de vase grecești.

ECONOMIE.

Viața economică în timpul războiului.

Sibiu, Decembrie 1915.

Dela izbucnirea furiosului războiu european organismul economic în general și-a redus activitatea într'un mod simțitor.

Urmarea firească a oricărei stagnări în viața organică a unei societăți este mai întâi de toate reducerea activității economice. Atunci când s'a dat primul sunet de alarmă peste continentul european, s'au închis și porțile traficului internațional și factorii conducători ai organismului economic, au trebuit să părăsească fiecare locul lor.

Din capul locului fiecare stat a stabilit moratoriile atât de cunoscute de toată lumea. Azi, dacă se mai poate vorbi de vre-o activitate economică la vre-un popor, națiune sau țară, totul se mărginește după cum am zis numai la activitatea reclamată de trebuințele armatei. Granițele fiind închise, orice trafic cu străinătatea e întrerupt și chiar legăturile cu țările neutre — România mai are acest caracter întrucâtva pentru monarhia noastră — s'au redus la extrem.

Deodată cu pasul făcut de banca de emisiune, încetând de a mai achita hârtiile monede cu bani sunători, aur, argint etc., lumea comercială a imbrăcat — deși pe nedrept — haina de jale. Creditele imediat după izbucnirea războiului s'au redus aproape total, băncile și fabricile au început a sufla mai greu, materialul primordial și personalul lor scăzând mereu, comerțul apoi de sine înțeles nu mai avea acel caracter original căci drumurile, arterele lui naturale nu duceau acuma decât marfa războiului otrăvitor.

În rezumat cum se prezintă în general acuma viața economică? Se poate spune fără atribuțiuni greșite că această viață, și fiind încă una dintre viețile principale ale omeniei, este în degenerare, în agonie. Comerțul, acest organ mobilizat de om are doar două brațe puternice, exportul și importul. Unul fără altul nu își ajung scopul, iar banul acest „perpetuum mobile” în urma situației războinice nu mai are însuș decât o valoare redusă.

Și astfel stând cu comerțul, ale cărei brațe sunt paralizate, popoarele pe a căror teritor s'a întins epidemia războiului au de suferit acuma toate consecințele acestuia. Viața economică s'a redus, dar viața, traiul de toate zilele s'a urcat și scumpit într'un mod nemaipomenit. După un războiu ca cel de față, neajunsurile se simțesc din greu acuma în toate straturile societății omenești; apoi azi unde atâta lume e mobilizată statul cu toate mijloacele legale are datoria a alimenta și a se îngriji de armata sa mai întâi.

Când am ajuns la acest apogeu de viață economică nedorită, constat că mulțumirea și fericirea relativă nu mai există de prezent decât în țările neutrale, între cari se numără, natural, și România.

Ferite fiind până acuma de punctele moarte ale războiului, ele au obținut deja un câștig mare, căci viața economică a acestor țări cel puțin în interior a rămas normală.

Octavian Neagoș.

Cafea Ieftină de Crăciun.

Firma noastră de import F. A. DEGAN în FIUME (Postafioak nr. 163) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. — Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4-80 cor
10	Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	5-00
14	Cuba cea mai fină	1 kgr.	5-00
15	Cuba mărgele aleasă	1 kgr.	5-40
16	Cuba spec alitate	1 kgr.	5-80
24	Ceyl m fină	1 kgr.	5-60
21	lava aurie	1 kgr.	5-40
106	Victoria cea mai fină	mixtură	
		1 kgr.	5-80

5 kg. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Vești din Olanda spun că se va urca prețul la cafea în mod ne mai auzit și multe calități vor lipsi. Proveți-vă la timp pentru Crăciun, căci și așa ajunge cu întârziere

Kenjro Tokutomi.

Până la moarte...

Roman japonez.

Tradus în românește de: P. Robescu.

(Urmare) (49)

Un ofițer de pe punte, zise după ce se uită la ceas:

— Mai avem un ceas și jumătate. Dacă masa este gata, avem toată vremea să mâncăm, înainte de a ne pune la muncă.

Un alt ofițer, dădu din cap, aprobând:

— Intotdeauna ne întârzie, dar de data asta avem cum să ne petrecem timpul așteptând.

Bandiera imperială fâlfăie în vârful catargului, iar goarna suna adunarea. Soldații alergau să-și ia locurile. Toți păreau electrizați: și cei ce se urcau pe catarguri, și cei ce alergau la mașini, și cei ce se apropiaseră de tuburile lancia-torpilor, și ceice preparau bandajele în infirmerie. În foarte scurt timp totul fu în ordine și echipajul era gata de luptă.

Când a sunat ora 12, clopotul de pe punte anunță împărțirea mâncării.

Takeo pe punte, ajută pe căpitanul care dădea instrucții trăgătorilor, asupra tunurilor cu tir repede ce erau la tribord, și după ce isprăvi, se duse și dânsul în sala în care camarazii săi și începuseră să mănânce.

Micul sublocotenent se uită la el foarte serios; cadeții se uitau mânioși la cei mai în vârstă, cari le da povețe. Sublocotenentul cu cămașa roșie, se sculă în picioare, și dela locul său, zise tare:

— Camarazi, îmi pare bine de curajul ce arătați la apropierea inamicului. Acum suntem cu toții reuniți în jurul mesei dar deseară, la cină, vre-unul dintre noi o să lipsească. Camarazi, să ne strângem mâinile și să ne luăm bun rămas.

Apucă mâna lui Takeo, care era lângă el, și o strânse cu putere; ceilalți, se ridicară toți în picioare și-și strângeau mâinile.

Un sublocotenent, apucă mâna medicului bordului:

— Doctore, dacă ne-o răni, să ne cauți cu puțină milă. Iată plata anticipată pentru ceea ce vei face pentru mine; — și strânse cu putere mâna doctorului.

Toți au răs la vorbele sublocotenentului; dar după aceia tăcură și eșiră unul după altul.

După masă, Takeo a fost trimis de comandantul corpului său să ia pe punte... locul de sub-comandant. Din punctul acela înalt, dânsul vedea toată flota japoneză, așezată într'o singură linie. Cele patru încrușiștoare ale primei escadre volante mergeau înainte, de parte unul de altul cam la 4000 de metri. Cele șase nave cari formau grosul flotei, cu *Matsushima*, *Akagi* și *Saiko-Maru* în frunte, veneau după încrușiștoare, ținându-se în apropiere, la stânga.

Bandiera palpa mândră pe catargul din mijloc, pe coș năvălea nori de fum negru, iar valurile se sfărâmau de proră, cu spumă albă și lucitoare.

Pe punte, ofițerii, cu tot vântul puternic ce trăgea, se uitau cari cu ochianele, cari cu ochii liberi și cu mâna pe garda săbiei. Departe spre miază-zi, dungile de fum creșteau mereu, după ce se arătasera una după alta, ca și cum flota inamică ar fi eșit din mare ca prin farmec.

Catargurile, coșurile, corpurile vapoarelor se făcură din ce în ce mai vizibile, și după puțin, cu ochiul liber, începură să se vadă bandierile din vârful catargurilor. Cele două enorme cuirasate chineze *Ting-yuen* și *Chen-yuen* erau în centrul liniei; aripa stângă era formată din navele *King-yuen*, *Chih-yuen*, *Wei-yuen* și *Psi-yuen*, aripa dreaptă o forma *Lai-yuen* și *Ching-yuen* împreună cu *Yang-wei*. La apus se vedeau alte patru vase de războiu, lângă șase tonpiloare.

(Va urma)

Ultima oră.

ȘEDINȚA CAMERII.

Budapesta. — În ședința de azi a camerei s'au votat după a treia citire proiectele desbătute în ședința de ieri. A avut loc în urmă o discuție asupra rapoartelor ministerului de culte și instrucțiune. Ministrul de culte și instrucțiune a declarat cu acest prilej că războiul reclamă în mod potențat luarea de măsuri pentru ajutoarea orfanilor și a văduvelor învățătorilor, iar cu chestia aceasta se va ocupa și camera. Marți va avea loc o ședință formală.

2 MILIOANE OAMENI.

Rotterdam. — Se anunță din Londra: În cercurile politice de aici se prețuște rezultatul înrolărilor voluntare la 2 milioane oameni.

CONFERINȚA MINISTRULUI GERMAN CU SKULUDIS.

Berlin. — Din Atena se telegrafiază: Ministrul german la Atena a avut o conferință mai lungă cu primul ministru Skuludis. În consiliul de miniștri, ce a urmat primul ministru a raportat despre tratative. Noului demers al Germaniei i se atribuie o mare importanță.

INCIDENTUL DIN PORTUL RAMADAN (ROMÂNIA).

București. — Ziarele de aici ală din *Giurgiu*: Alaltăieri după amiază la orele 4, căpitanul portului primise ordin din partea ministerului de războiu să pună în vederea comandantilor tuturor vaselor aliate în port că până la noui dispoziții, nici un vas, sub orice pavilion, nu are voie să părăsească portul, luându-le totodată și documentele.

Căpitanul portului a făcut cunoscut această dispoziție a ministerului de războiu tuturor comandantilor vaselor. Pe la orele 7 seara vaporasul „Sajo” al societății de navigație ungară, după ce face puțină manevră la margine, pornește spre larg îndreptându-se spre Rusciuk; când autoritățile din port au observat că sub masca de manevră a căutat să părăsească portul, era prea târziu, căci intrase în apele bulgărești.

Noaptea, la orele 12 fără un sfert, vaporul „Brălla” al societății de navigație austriacă, profitând de ocazie când pe Dunăre se lăsa o ceață deasă, a părăsit portul trecând la Rusciuk. Grănițerii au făcut somațiile prin focuri de armă, dar vaporul și-a continuat drumul spre Rusciuk, pierzându-se în ceața deasă ce acoperea Dunărea.

Autoritățile din port au început imediat ancheta arstând în primul rând doi mateloți ce căutau să fină de vorbă grănicerul spre a nu observa plecarea vaporului.

Ieri ancheta a continuat-o d. comandor Genoveanu, comandantul portului și d. locot. Ionescu, comandantul grănicerilor.

AMERICA NEMULȚUMITĂ CU RĂSPUNSUL MONARHIEI.

Rotterdam. — Agenția Reuter anunță: Cercurile guvernamentale dela Washington consideră ca nemulțumitoare răspunsul conarhiei, la nota guvernului Statelor-Unite. Se declară, că America nu va tolera o tărăgănire a schimbului de note în Chestia respectivă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

S'au pierdut

de șase săptămâni o iapă de 3 ani înferată la partea dreaptă a grumazului cu Nr. 19. Părul ei e de culoare mărcă și un mânz mărc gălbiniu, de șapte luni. Cari dau de urma lor să se adreseze la

Florian Crăsta Boian

(Ci 2545-8)

Egres (Torontál m.)

In farmacia

subscrisului sunt vacante următoarele posturi

1. Postul de asistent diplomat sau nediplomat cu salariu lunar 350 Cor. respective 250 Cor. și locuință.

2. Postul de practicant cu salariu lunar până la 150 Coroane și locuință.

DIONISIU NEGRU:

farmacist.

(Ne 2568-8)

Resi. abánya.

De vânzare.

Silvoriu prefript 3 litre cu demijon Cor. 12.50.

Rachiu de prune 20% Cor. 130. Hectolitru.

Nuci 10 kg. prin postă Cor. 16.

Se capătă cu rambursă dela

>PRUNA<

societate pe acții industrială și comercială. Marosillye.

Pr2 (560-5)

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și plângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914

Vin alb — — —	1.40	1.15
Rizling — — —	1.50	1.20
Roșu de Miniș —	1.80	1.30
Cartenet — — —	1.60	—

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — —	—	.88
Rizling — — —	—	.90
Siller — — —	—	.96

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni

Pentru calitatea vinului garantez

No 2512

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m)

Ministerul Finanțelor.

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice. Datoria Publică.

Nr. 150.471 din 16 Noembrie 1915.

Publicațiune.

A 14-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1908, împrumutul de 70.000.000 lei, se va efectua în ziua de 20 Decembrie 1915, / 2 Ianuarie 1916, ora 10 dimineața, în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în Monitorul Oficial cu Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La aceasta tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de: 729.000 lei, în proporția următoare:

26 titluri à	5.000 lei	130.000 lei.
87 " "	2.500 "	217.500 "
182 " "	1.000 "	182.000 "
400 " "	500 "	200.000 "

695 titl. p. o valoare nomin. de: 729.500 lei.

Publicul este rugat a asista la tragere.

p. Directorul Contabilității Generale a Statului și al Datoriei Publice,

D. Popovici

FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,
ARAD, ÎN COLȚUL PIETEI BO
SZA ISTVÁN, vis-à-vis de gara trenului electric.

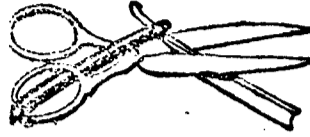
NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat

în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisanădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

VI 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimiterea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuiri de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măestru de Impletituri de sârmă și de site.

Execută îngrădiri de poieni, parcuri și cruci mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru hornuri de locomobile cu aburi, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

(Fi 2104)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pănură se curățesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pănuri și de curățitorie chimică,

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pănură și de mătăsă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pănuri și curățitor chimic Szeged.

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Landon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

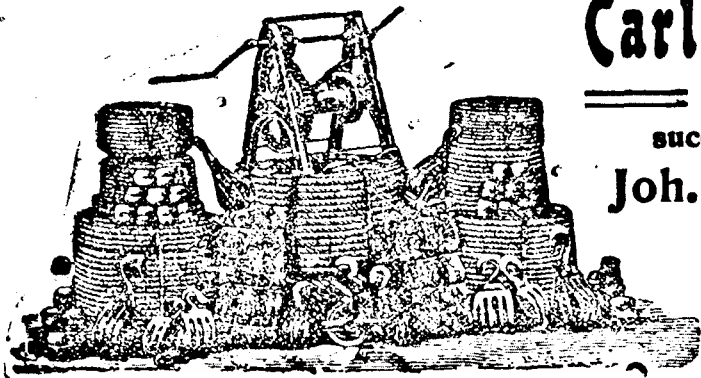
TELEFON:
994.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1914.		ACTIV		1915.	
15 Noembrie				7 Noembrie	34 Noembrie
153 911 283		aur (monete)	181 154 642		
—		stoc	27 742 000		
210 711 283	100 000	metalice	290 000	286 019 555	290 166 774
—	56 700 000	trate și disponibil consid. ca aur	80 980 132		
724 388		Argint și diverse monete		364 71	350 256
251 517 57.		Efecte scontate		205 675 589	207 188 474
140 499 956		{ 32 085 500 Impr. pe ef. publice	23 961 700		
—		{ 151 484 200 Impr. pe ef. publ. în ct. crt.	47 935 600		
11 273 958		{ 108 414 456 43 089 744 din care nu s'au ridicat lei	27 344 094 20 591 406	45 703 833	44 553 106
—		Imprum. Statului de 15 milioane fără dobândă (1901)		11 273 958	11 273 958
—		Imprumutul statului în ent crt pe bonuri de tezaur 3% aur (1914/1915.)		280 038 323	280 365 003
11 995 532		Casele de împrumut pe gaj agricol. și industriașilor		—	20 889 507
16 645 777		Efectele Capitalului social		10 686 253	10 686 253
4 014 281		Efectele fondului de rezervă		16 304 077	16 304 077
6 758 803		„ amort. imobil. mobil. și mașinilor		3 908 181	3 908 181
1 090 341		Imobile		6 751 263	6 751 263
1 389 554		Mobilier și mașini de imprimerie		1 110 013	1 110 013
131 893 845		Cheltuieli de Administrațiune		1 283 915	1 466 730
—		Efecte și alte valori în păstrare		138 496 616	138 896 366
322 334 357		Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Imprum. Statului		300 000 000	300 000 000
39 788 327		Efecte în gaj și în păstrare provizorie		181 597 622	179 771 169
23 332 389		Conturi curente		17 111 147	17 089 475
7 762 516		Conturi de valori		21 474 533	21 29 816
1181 732 879		Conturi diverse		55 222 294	35 576 893
				1583 021 883	1587638403
12 000 000		Capital		12 000 000	12 000 000
37 493 846		Fond de rezervă		40 090 588	40 090 588
5 607 592		Fondul amort. imobil. mobil. și mașinilor		5 988 040	5 988 040
572 276 115		Bilete de bancă în circulațiune		756 655 375	76 734 445
3 810 594		Profit și Pierdere		4 90 667	4 902 667
7 599 495		Dobânzi și beneficii diverse		5 926 676	6 222 755
29 710 01		Conturi curente și recipise la vedere		65 457 382	64 682 886
454 228 202		Efecte și alte valori de restituit		620 094 238	6 8 667 535
59 007 0		Conturi diverse		71 906 917	72 349 487
1181 732 879				1583021883	1587638403

Taxa: Scont 6%, Dobânda 7%.

Carl Stürner

funar

succesorul lui

Joh. Ongert's

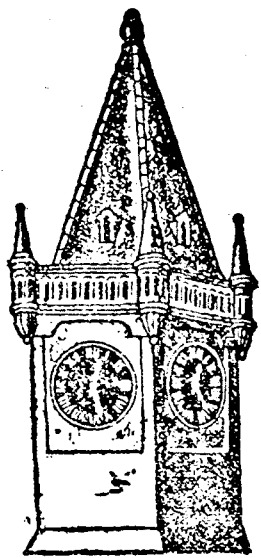
SIBIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

- Oferă lucrări de cănepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.
  - **MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.**
  - Revanzătorii primesc rabat!
- Su 2069

CEASURI PENTRU BISERICI:

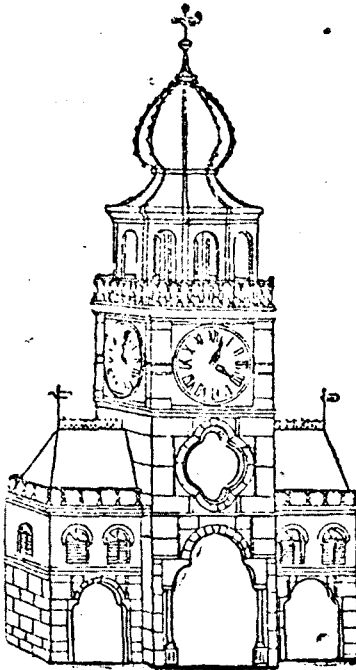
**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,

Damjanich-utca 30 szám.

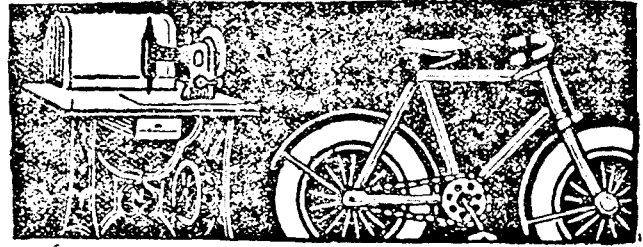
Oferă ceasuri pentru biserici care se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri care luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

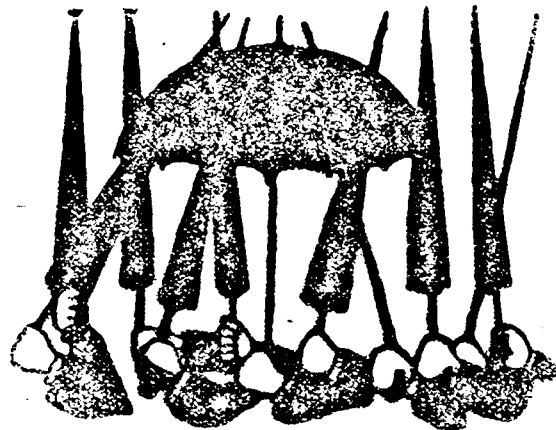
Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvár).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzi din provincie nu se socotește pachetarea.
Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

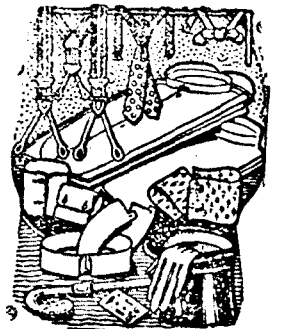
PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **Eu-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

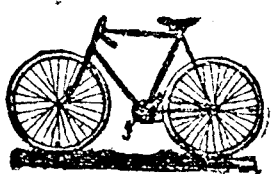

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

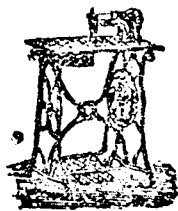
SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Ha 2186

F. HACK

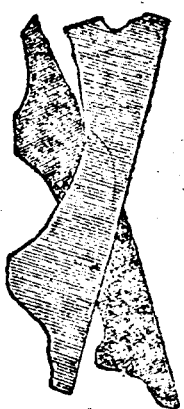
mecanic

Sibiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă **WILHELM ANDREE.**

Execută toffelul de lucrări în bransa aceasta și anume: mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate cinematografice, aparate fotografice, instrumente speciale și brevetate, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică.

Serviciuprompt și conștiințios. :: :: Prețuri ieftine.

Pielării (Go 2127)

talpe achizite p. ghetete instrumente pentru pantofari și cismari

se pot procura mai bine la:

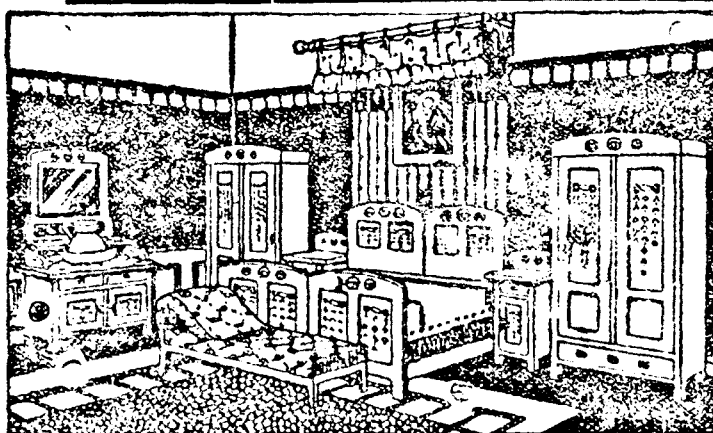
Gyöngy Sándor

magazin de pielărie

BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VARȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (Versecz).

Prețurile mobilelor cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 118)

RENUMITELE

GHETE TURUL

CONDUC
PRETUTINDENI

„TURUL”

FABRICĂ DE GHETE SOC. PE
ACȚII TIMIȘOARA.Cea mai mare fabrică de ghete
în monarhie.130 sucursale proprii.
Anual se fabrică 900.000 perechi.
1200 muncitori și impiegați.Magazin sucursală:
în ARAD.
în Palatul Minorităților
bulev. Andrásy nr. 13.In atențiunea
negustorilor!Acoperirea trebuințelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

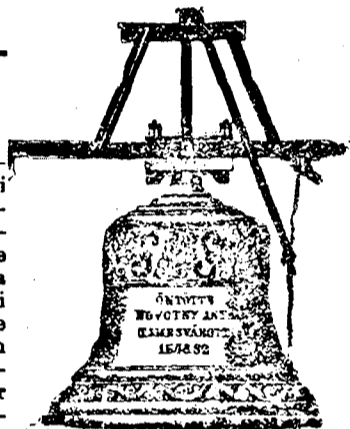

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1890.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-
Fabric.Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai
mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușu-
rință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel sou-
tite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de
dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea
superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrația mai voluminoasă decât cel de
sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un
clopot de 451 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre fa-
cerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor
vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE și COFERARIE
ORENDT G. & FEIRI W.ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR
Strada Cisnădiei 45. SIBIU, Helfauer-gasse 45.Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit
vânat, sport și volaj, poclăzit și procovățuri, port-
monee și bretele solide și alte articole de ga-
lanterie pe lângă prețurile cele mai moderate.
CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUS-
SUT ȘI LEGAT SKY (vârzobi), permanent în
depozit. Toate articolele din branșele numite și
reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste
de prețuri la cerere se trimite franco. (O-9)Comandele prin poștă se efec-
tuiesc prompt și conștiințioasă.Dufek Kálmán, atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, perdelelor, lu-
crurilor brodate și de mână etc
în bucate gata sau desfăcute de-
olaltă, pe lângă o executare con-
științioasă și recunoscută de so-
lidă. Am introdus: desinfectarea
și curățirea penelor, la caz de
urgență în timp de 12 ore. —
Comandele cu poșta conștiințioasă
și punctual. — Hainele de doliu
se execută cât se poate de repede.

Du 1345

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă,
biserici, altare, icoane și fresco, toffelul de
lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de
sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane.
Aurături și pictarea tablourilor staționare.CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE
PE ACȚIUNI ARAD, STR. ZRINYI
NRUL 1/a.Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și
patrie, ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de
tăiat și mașini de vărsat oligoale, precum și cu cele mai
moderne litere, primește spre executare totfelul de opere, ro-
viste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănel
și societăți, precum și tipărituri advocaționale, învî-
tări de logodnă, cururie și pentru petreceri. Anunșul
funerale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot
felul de lucrări de aceasta branșă de la cele mai simple până la
cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.